

საქართველოს მთავრობის

დადგენილება №303

2016 წლის 1 ივლისი

ქ. თბილისი

კულტურის სტრატეგია 2025-ის დამტკიცების შესახებ

მუხლი 1

„საქართველოს მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილებისა და საქმიანობის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის „ვ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, დამტკიცდეს თანდართული კულტურის სტრატეგია 2025.

მუხლი 2

დადგენილება ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

პრემიერ-მინისტრი

გიორგი კვირიკაშვილი

კულტურის სტრატეგია 2025

საქართველოს კულტურისა
და ძეგლთა დაცვის
სამინისტრო

საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო
2016

სარჩევი:

თავი I: ხედვა და მისია.....	3
თავი II: სტრატეგიული მიმართულებები.....	4
ცნობიერების ამაღლება და განათლება	4
კულტურაზე ჯვდომა და კულტურული მრავალფეროვნება	10
კულტურის და სხვა სფეროების ურთიერთმიმართება.....	14
კულტურის დაფინანსება	16
კულტურის ინფრასტრუქტურა და ახალი ტექნოლოგიები	18
შემოქმედებითი ინფუსტრუქტურა	21
კულტურის ინტერნაციონალიზაცია	24
კულტურის მმართველობის პრინციპები.....	25
თავი III: სპეციფიკური ამოცანები	28
თავი IV: სტრატეგიის განხორციელება	41
1. მონიტორინგი და შეფასება.....	41
2. რისკების ანალიზი.....	41
დანართი №1 - ტერმინთა განმარტება.....	45
დანართი №2 - სტრატეგიის შემუშავების პროცესი და მეთოდოლოგია	48

თავი I: ხედვა და მისია

სტრატეგიის ხედვა: საქართველო შემოქმედებითი ქვეყანა და კულტურის რეგიონული ცენტრია, სადაც საზოგადოებრივი კეთილდღეობა და მდგრადი განვითარება ეფუძნება ინოვაციებს და კრეატიულობას, ეროვნული მემკვიდრეობის და კულტურული მრავალფეროვნების შენარჩუნებასა და გაცოცხლებას.

საქართველოს უნიკალური კულტურა, ხელოვნება, თვითმყოფადი და ავთენტური მემკვიდრეობა ქვეყნის სავიზიტო ბარათია. ის უაღრესად მნიშვნელოვან როლს ასრულებს საზოგადოების განვითარებაში. კულტურასთან ბავშვობიდან ზიარება ამდიდრებს და ახალისებს ადამიანების ცხოვრებას, აღვივებს შემოქმედებით უნარებს, წარმოსახვას, შთაგონებასა და ნიჭს. ხელოვანი ადამიანი, თავისი ინოვაციური იდეებით, დადებით გავლენას ახდენს სხვათა ცხოვრებაზე. კულტურას უმნიშვნელოვანესი წვლილი შეაქვს ადამიანების ჯანმრთელობასა და კეთილდღეობაში, რეგიონების განახლებაში, ტურიზმის განვითარებასა და ჩვენი ცხოვრების სხვა მნიშვნელოვან სფეროებში. ცივილიზებულ სამყაროში, კულტურა საზოგადოების ტრადიციული ღირებულებების დაცვისა და მისი დემოკრატიზაციის საუკეთესო ინსტრუმენტია.

ევროპისა და აზიის გასაყარზე მდებარე ქვეყნისთვის, კულტურათაშორისი კომუნიკაცია ეროვნული იდენტობის განვითარების მნიშვნელოვან რესურსს წარმოადგენს. ის ხელს უწყობს ხელისუფლებასა და საზოგადოებას შორის დიალოგის, ნდობისა და კავშირების გამყარებას, ტოლერანტობისა და ურთიერთგაგების დამკვიდრებას. მძლავრ კულტურის სექტორს, რომელშიც შენარჩუნებული და დაცულია კულტურული მემკვიდრეობა, განვითარებულია ხელოვნება და შემოქმედება, მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვს ქვეყნის მდგრად განვითარებაში. ძლიერი შემოქმედებითი ინდუსტრიები ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების კატალიზატორია. შემოქმედებითობის კულტივირება ხელს უწყობს თვითნაბადი და უნიკალური კულტურის თანამედროვე და კონკურენტუნარიან სფეროდ ტრანსფორმაციას. საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობისა თუ შემოქმედებითი პოტენციალის მსოფლიო აღიარება, ქართული შემოქმედებითი ინდუსტრიების საერთაშორისო ბრენდირება უზრუნველყოფს ქვეყნის რეგიონულ კულტურულ ცენტრად ჩამოყალიბებას და ქვეყნის მსოფლიო კულტურულ რუკაზე წარმატებით დამკვიდრებას.

საქართველოს მთავრობის მისია: საქართველოს მთავრობის მისიაა შექმნას ხელსაყრელი გარემო და ნოყიერი ნიადაგი ეროვნული მემკვიდრეობის, კულტურული მრავალფეროვნების დაცვისა და მისი ახლებური გააზრების, შემოქმედებითი საქმიანობის განვითარებისა და კულტურული ცხოვრების გამრავალფეროვნებისთვის.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საქართველოს მთავრობა მიზნად ისახავს:

ცოდნაზე, შემოქმედებითობასა და ინოვაციებზე დაფუძნებული საზოგადოების შექმნას;

კულტურულ ცხოვრებაში ფართო საზოგადოების ჩართვას;

კულტურის პოზიციონირებას მდგრადი განვითარების სხვადასხვა სექტორსა და საზოგადოებრივი ცხოვრების სფეროებში;

კულტურის თანამედროვე ინფრასტრუქტურის და ახალი ტექნოლოგიების განვითარებას;

კულტურის სფეროს დაფინანსების მდგრადობის უზრუნველყოფას და ამ სფეროში საქმიანობის მიმზიდველობას;

კულტურის ეკონომიკის განვითარებას და ინდუსტრიალიზაციას;

კულტურის საერთაშორისო პოპულარიზაციას და ინტერნაციონალიზაციას;

კულტურის მართვის დემოკრატიზაციას.

თავი II: სტრატეგიული მიმართულებები

1.

ცნობიერების ამაღლება და განათლება

mosalodneli Sedegi: kultura da SemoqmedebiToba integrirebulia ganaTlebis sistemis yvela safexurze da sazogadoeba acnobierebs maT mniSvnelobas.

1.1. მიზანი: პოლიტიკის განმსაზღვრელი პირები, კულტურის სექტორის მუშაკები, დაინტერესებული მხარეები, სხვა დარგების წარმომადგენლები და ფართო საზოგადოება სრულად აცნობიერებენ კულტურისა და შემოქმედებითობის მნიშვნელობასა და როლს ქვეყნის მდგრად განვითარებასა და საზოგადოების კეთილდღეობაში.

ამოცანები:

- კულტურისა და შემოქმედებითობის როლისა და პოტენციალის ახლებური გააზრებისა და წარმოჩენის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებისა და აუდიტორიის განვითარების მიზნით, საზოგადოებასთან კომუნიკაციის სტრატეგიისა და მისი განხორციელებისთვის საჭირო ინსტრუმენტების შემუშავება (მაგ.: სხვადასხვა მიზნობრივი და გავლენის ჯგუფების ცნობიერების ამაღლების პროგრამები შემოქმედებითი აზროვნების და ინოვაციური მიდგომების განვითარების, სტრატეგიული დაგეგმვის სწავლების, შემოქმედებითი ინდუსტრიების, „შემოქმედებითი ინკუბატორების“, დამწყები ბიზნესის – ე.წ. სტარტაპების ხელშეწყობის მექანიზმების და სხვ. შესახებ);
- კულტურის მნიშვნელობის, ასევე, მდგრად განვითარებასა და საზოგადოების კეთილდღეობაში მისი როლის შესახებ ცნობიერების ამაღლების მიზნით, კულტურის სექტორის დაინტერესებულ მხარეებთან¹ დიალოგისა და კონსულტაციების რეგულარული წარმართვა, საერთაშორისო საუკეთესო გამოცდილებისა და წარმატებული მაგალითების გამოყენება და ა.შ.;
- კულტურის სექტორში მიმდინარე პროცესების ქვეყნის მასშტაბით აქტიური გაშუქების მიზნით, არსებული მედიასაშუალებების მხარდაჭერა და კულტურაზე ორიენტირებული სხვადასხვა ფორმატის ახალი მედიასაშუალებების (კულტურის არხი, გაზეთი, ჟურნალი, ვებგვერდი და ა.შ.) შექმნისა და მათი განვითარების ხელშეწყობა;
- კულტურის საკითხებზე მომუშავე ჟურნალისტებისათვის გადამზადების პროგრამებისა და სხვა შესაბამისი ინიციატივების (ცნობიერების ამაღლების კამპანია და ა.შ.) შემუშავების ხელშეწყობა;
- კულტურის სექტორში მოხალისეობის ინსტიტუტის, როგორც ინდივიდის ჩართულობის, სამოქალაქო აქტივობის და პიროვნული განვითარების საშუალების მხარდაჭერა.

¹ კონკრეტული საკითხის მიმართ ინტერესის მქონე ფიზიკური თუ იურიდიული პირები და ჯგუფები, სამოქალაქო საზოგადოებაში არსებული ორგანიზაციები, რომლებიც ცდილობენ გავლენის მოხდენას სახელმწიფო პოლიტიკის მიმართულებაზე. მაგალითად, კულტურის პოლიტიკის განხორციელების პროცესში დაინტერესებულ მხარეებად განიხილება სხვა სახელმწიფო უწყებები, მედია, არასამთავრობო სექტორი, პროფესიული კავშირები, საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესია, სხვა რელიგიური კონფესიები და ა.შ.

1.2. მიზანი: კულტურა და შემოქმედებითობა, როგორც სკოლამდელი და ზოგადი, ისე არაფორმალური განათლების შემადგენელი ნაწილია. ის ავითარებს შემოქმედებით უნარებს და აღვივებს კულტურისადმი ინტერესს ბავშვებში, მოზარდებსა და ახალგაზრდებში.

ამოცანები:

- კულტურის საგანმანათლებლო სისტემის, მათ შორის, სახელოვნებო განათლების სფეროს სისტემური საკანონმდებლო რეფორმის განხორციელება, და შესაბამისად, ზოგადი განათლების სისტემაში კულტურის/სახელოვნებო განათლების საკანონმდებლო-მარეგულირებელი მექანიზმების სრულყოფა სფეროს სპეციფიკისა და საჭიროებების გათვალისწინებით²;
- სკოლამდელი განათლების პროგრამებში კულტურის სათანადო ასახვა და ბავშვის შემოქმედებითი უნარების განვითარების ხელშეწყობა, სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებებში;
- კულტურისა და სახელოვნებო გაკვეთილების რაოდენობის გაზრდა და ხარისხის გაუმჯობესება ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში. სასკოლო განათლების სისტემაში კულტურისა და შემოქმედებითობის ინტეგრაციის ხელშეწყობა მასწავლებელთა პროფესიული სწავლებისა და გადამზადების სტაბილური სისტემის შექმნის გზით (კურიკულუმების, სახელმძღვანელოებისა და სხვა სასწავლო მასალის მომზადება შესაბამისი პროფილის უმაღლეს სასწავლებლებთან თანამშრომლობით, ინოვაციური და შემოქმედებითი მიდგომების გამოყენება სწავლების პროცესში და სხვ.);
- სკოლისგარეშე კულტურის საგანმანათლებლო სისტემის, მათ შორის სახელოვნებო განათლების სისტემის სრულყოფა და განვითარება: სკოლისგარეშე კულტურის/სახელოვნებო განათლების სტანდარტის (საგნობრივი, მასწავლებლის პროფესიული, სასწავლო გარემოს, შეფასების და სხვ.) შემუშავება, დანერგვა და ამ სტანდარტის განხორციელების მონიტორინგი, სკოლისგარეშე სახელოვნებო საგანმანათლებლო დაწესებულების პედაგოგის სტატუსის განსაზღვრა და სერტიფიცირების წესის დადგენა, შრომის ანაზღაურების რანგირების სისტემის შემუშავება და სხვ.;
- განათლებისთვის მრავალფეროვანი გარემოს შექმნისა და აუდიტორიის განვითარების მიზნით პედაგოგებსა და ხელოვანებს, ასევე, კულტურის დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებს შორის სასკოლო და კლასგარეშე პროგრამების ფარგლებში თანამშრომლობის ხელშეწყობა (მაგ.: სააბონემენტო სისტემის დანერგვა კონცერტებზე, თეატრალურ და საოპერო წარმოდგენებზე, გამოფენებზე დასასწრებად, ლექცია-გამოფენის, ლექცია-კონცერტის ორგანიზება, სამოყვარულო-შემოქმედებით კოლექტივებში მონაწილეობა და სხვ.);

² იხ. სპეციფიკური ამოცანები (მუსიკა, სახვითი ხელოვნება, სანახაობითი და სადადგმო ხელოვნება) - გვ 33.

- ბავშვების, მოზარდებისა და ახალგაზრდების კულტურულ და შემოქმედებით ღონისძიებებში მონაწილეობის მიზნით, კულტურის ცენტრების, საზაფხულო სკოლების, ბანაკების და ა.შ. შექმნა და განვითარება, ბავშვზე ზრუნვის სტანდარტების³ გათვალისწინებით;
- სახელოვნებო განათლების სისტემის მდგრადობის მიზნით სკოლისგარეშე სახელოვნებო სასწავლებლებში, საჭიროებათა ანალიზზე დაყრდნობით, მოსწავლეთა საცხოვრებლით უზრუნველყოფის მექანიზმების შექმნა;
- ინოვაციურობისა და შემოქმედებითობის წახალისების მიზნით, შესაბამისი სისტემის (სტიპენდიები, ჯილდოები, გრანტები და სხვ.) შემუშავება და დანერგვა ზოგადსაგანმანათლებლო და სკოლისგარეშე სახელოვნებო სკოლებისთვის, პედაგოგებისა და მოსწავლეებისათვის;
- სასკოლო და სკოლისგარეშე სახელოვნებო სასწავლებლების ბიბლიოთეკების განვითარების ხელშეწყობა (მაგ.: ვაუჩერების შეთავაზება წიგნების, კომპიუტერული, აუდიო და ვიდეო ტექნიკის შესაძენად და სხვ.).

***1.3. მიზანი:** უმაღლესი და პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებები ამზადებენ მაღალკვალიფიციურ სპეციალისტებს კულტურის სხვადასხვა დარგში და მათ მომიჯნავე სფეროებში, ქმნიან ინტერდისციპლინურ პროგრამებს კულტურის, ტექნოლოგიების, ბიზნესისა და სხვა სპეციალობათა სტუდენტებისთვის და კვლევით ინსტიტუტებთან ერთად ავითარებენ კულტურის სამეცნიერო საქმიანობას.*

ამოცანები:

- კულტურის საგანმანათლებლო სისტემის, მათ შორის სახელოვნებო განათლების სფეროს სისტემური საკანონმდებლო რეფორმის განხორციელება, და შესაბამისად, უმაღლესი და პროფესიული განათლების სისტემის საკანონმდებლო-მარეგულირებელი ჩარჩოს სრულყოფა კულტურის სფეროს, სახელოვნებო განათლების სპეციფიკის გათვალისწინებით. შესაბამისი სასწავლო სტანდარტების გაუმჯობესება. უმაღლესი და პროფესიული განათლების კვალიფიკაციათა ჩარჩოების⁴ განახლება და გამდიდრება თანამედროვე ბაზრის მოთხოვნების გათვალისწინებით;
- კულტურის დისციპლინათა პროგრამების ხარისხის გაუმჯობესება სახელმძღვანელოებით, დამხმარე მასალებით და სასწავლო ინვენტარით უზრუნველყოფით, ინოვაციური სასწავლო მეთოდოლოგიებისა და ინტერდისციპლინური მიდგომების დანერგვით, საერთაშორისო სტანდარტებისა და თანამედროვე ტენდენციების შესაბამისად;

³ [საქართველოს მთავრობის დადგენილება №66.](#)

⁴ საქართველოში არსებული ზოგადი განათლების საბაზო საფეხურისა და სრული ზოგადი განათლების კვალიფიკაციები („ზოგადი განათლების კვალიფიკაციათა ჩარჩო“), პროფესიული განათლების შესაბამისი ყველა პროფესია, კვალიფიკაციის დონე და პროფესიული სტანდარტი („პროფესიულ კვალიფიკაციათა ჩარჩო“) და უმაღლესი (აკადემიური) განათლების კვალიფიკაციები („უმაღლესი განათლების კვალიფიკაციათა ჩარჩო“) სისტემატიზებულია [ეროვნული საკვალიფიკაციო ჩარჩოს](#) დოკუმენტში.

- უმაღლეს სასწავლებლებში და სასწავლებლებს შორის კულტურას, ტექნოლოგიას, ბიზნესსა და სხვა საგნებთან დაკავშირებული ინტერდისციპლინური პროგრამებისა და პროექტების ინიცირება და მხარდაჭერა;
- კულტურის სექტორის დეფიციტურ სპეციალობებზე მოთხოვნის დაკმაყოფილების და ნაკლებად მოთხოვნადი სპეციალობების გაცოცხლებისა და მათზე ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით, დაფინანსების მექანიზმების შემუშავება (მაგ.: პროგრამების დამატება სახელმწიფოს მიერ სრულად დაფინანსებული აკრედიტირებული საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამების ჩამონათვალში⁵, პრიორიტეტულ სამაგისტრო საგანმანათლებლო პროგრამულ მიმართულებებში კულტურის დისციპლინების დამატება და მათზე გამოყოფილი სახელმწიფო სასწავლო გრანტის წლიური მოცულობის გაზრდა⁶; კულტურის მიმართულებით დოქტორანტურის პროგრამების დაფინანსება და ა.შ.);
- კულტურის სექტორის არსებული, განსაკუთრებით, დეფიციტური და/ან ნაკლებად მოთხოვნადი სპეციალობების (მაგ.: კულტურის მენეჯერი, კურატორი, ბიბლიოთეკარი, არქივმცოდნე, ხმის რეჟისორი, რესტავრატორ-კონსერვატორი, კულტურულ ფასეულობათა ექსპერტ-შემფასებელი, ეროვნული სამოსის სპეციალისტი, ნაქარგობის ოსტატი, სამუზეუმო ექსპოზიციის, გრაფიკული ბეჭდვის სპეციალისტი, გიდი სამუზეუმო და კულტურული ტურიზმის სპეციალობით და სხვ.) და შესაბამისი პროგრამების ხარისხის განვითარება;
- კულტურის სექტორის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების განვითარების ხელშეწყობა თანამედროვე კვლევითი პრაქტიკის, საერთაშორისო კვლევითი ინიციატივების წახალისებისა და სხვა ინსტრუმენტების გამოყენებით;
- კულტურის სექტორის სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ხელშეწყობა და ამ მიზნით, უმაღლესი განათლების ყველა საფეხურზე, სტუდენტური კვლევითი პროექტების დაფინანსების მექანიზმების განვითარება, კვლევის ინოვაციური, შემოქმედებითი და თანამედროვე ფორმების, დანერგვა და ა.შ.;
- კულტურის/სახელოვნებო სასწავლებლების ადგილობრივი და საერთაშორისო სტუდენტთათვის განათლების ხელმისაწვდომობის მიზნით სტუდენტური საერთო საცხოვრებლების შექმნისა და განვითარების ხელშეწყობა;
- კულტურის განათლების ინტერნაციონალიზაციის ხელშეწყობა სასწავლებლებთან არსებული საზაფხულო სკოლების, რეზიდენციების, სამეცნიერო-კვლევითი ლაბორატორიების შექმნის, ასევე, სტუდენტებისა და აკადემიური კადრების მობილობის, გაცვლითი პროგრამების მხარდაჭერისა და საზღვარგარეთ სწავლებისთვის სპეციალური ფონდის/პროგრამის შექმნის გზით;
- უმაღლეს და პროფესიულ სასწავლებლებს, კულტურის მუშაკებს, ორგანიზაციებსა და ბიზნესსექტორს შორის ეროვნულ და საერთაშორისო დონეზე თანამშრომლობის გაღრმავების გზით სასწავლო პროგრამების გამდიდრება, სტუდენტთა კულტურული აქტივობის ხელშეწყობა;

⁵ [საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის ბრძანება №43/ნ.](#)

⁶ [საქართველოს მთავრობის დადგენილება №97.](#)

- წახალისების სისტემის (სტიპენდიები, ჯილდოები, კონკურსები, გრანტები, და სხვ.) შემუშავება უმაღლესი და პროფესიული სასწავლებლების პედაგოგებისა და კულტურის სხვადასხვა დისციპლინის სტუდენტებისთვის (მათ შორის დოქტორანტებისთვის);
- სტუდენტთა და კურსდამთავრებულთათვის დასაქმების, სტაჟირებისა და საწარმოო პრაქტიკის შესაძლებლობების შექმნის მიზნით, კავშირების გაძლიერება უნივერსიტეტებს, კულტურის დაწესებულებებს, შემოქმედებით ინდუსტრიებსა და ბიზნესსექტორს შორის, ბიზნესსექტორის მოტივაციის გაზრდა და წახალისების მექანიზმების შემუშავება („შემოქმედებითი ვაუჩერების“ შეთავაზება, დაჯილდოება და სხვა);
- უმაღლესი სასწავლებლების ბიბლიოთეკების მოდერნიზებისა და განვითარების, საერთაშორისო ციფრულ საბიბლიოთეკო სისტემებში ჩართვის ხელშეწყობა, სასწავლო და კვლევითი პროცესის გაუმჯობესებისა და ინტერნაციონალიზაციის მიზნით.

1.4. მიზანი: ზრდასრულთა განათლების და პროფესიული გადამზადების პროგრამები სრულად პასუხობს თანამედროვე შრომის ბაზრის მოთხოვნებს და ხელს უწყობს კულტურის მუშაკების კონკურენტუნარიანობის ზრდას.

ამოცანები:

- საჭიროებათა ანალიზზე დაყრდნობით, კულტურის სექტორის მუშაკთა, ხელოვანთა და მასწავლებელ-ინსტრუქტორთა (ტრენერთა) პროფესიული განვითარების ეფექტური სისტემის, პროფესიული დახელოვნების, გადამზადების პროგრამების შემუშავება სხვადასხვა საკითხზე (მაგ.: პროექტის წერა, ფონდების მოძიება, აუდიტორიის განვითარება, მარკეტინგი, უცხოური ენა, ტრენერთა გადამზადება) და არსებული პროგრამების გაუმჯობესება სწავლების თანამედროვე ტენდენციების, ინოვაციების, ახალი ტექნოლოგიების და სხვ. გათვალისწინებით;
- ქვეყნის მასშტაბით კულტურის სექტორში პროფესიული ცოდნისა და მართვის უნარების გაუმჯობესების, ადგილობრივი და საერთაშორისო კონკურენტუნარიანობის გაზრდის მიზნით კულტურის სასწავლო ცენტრის, როგორც დამოუკიდებელი საჯარო სამართლის იურიდიული პირის დაფუძნება და განვითარება;
- კულტურის მუშაკთა უახლეს სამეცნიერო-ტექნიკურ მიღწევებთან გაცნობისა და კოლეგებთან დაახლოების მიზნით სპეციალური პროგრამების, მათ შორის, ადგილობრივი და საერთაშორისო გაცვლითი პროგრამების ორგანიზება;
- კულტურის განათლების სფეროს პედაგოგთა კვალიფიკაციის ამაღლების მხარდაჭერა წამყვან სასწავლო დაწესებულებათა ბაზაზე.

2.

კულტურაზე წვდომა და კულტურული მრავალფეროვნება

mosalodneli Sedegi: kultura xelmisawvdomia sazogadoebis yvela wevrisTvis
da daculia kulturuli TviTgamoxatvis mravalferovneba.

2.1. მიზანი: კულტურა ყველასთვის ხელმისაწვდომია საქართველოში, რეგიონების, მათ შორის, მაღალმთიანი რეგიონების, საზღვრისპირა მუნიციპალიტეტების, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიების და ოკუპირებულ ტერიტორიებთან გამყოფი ხაზის მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობის ჩათვლით.

ამოცანები:

- კულტურის მრავალფუნქციური სივრცეების (მაგ.: კულტურის სახლი, ცენტრი, კლუბი, „საზოგადოებრივი ცენტრი“⁷ და ა.შ.) შექმნისა და განვითარების, შესაბამის შენობათა

⁷ „საზოგადოებრივი ცენტრების“ განვითარება არის საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს ინიციატივა, რაც გულისხმობს სოფლებში თანამედროვე ინფრასტრუქტურითა და უახლესი ტექნიკით აღჭურვილი სივრცის შექმნას, სადაც ხელმისაწვდომია უფასო ინტერნეტი, კომპიუტერული ტექნიკა, ვიდეოკონფერენციის აპარატურა და თანამედროვე ელექტრონული ბიბლიოთეკა.

რეკონსტრუქციის ხელშეწყობა, ქვეყნის მასშტაბით, მათ შორის, მაღალმთიან, საზღვრისპირა, საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიებთან გამყოფი ხაზის მიმდებარე მუნიციპალიტეტებში, შესაბამისი კვლევების და კრიტერიუმების (მაგ.: მანძილი, მოსახლეობის რაოდენობა და ა.შ.) გათვალისწინებით;

- მუნიციპალიტეტებში კულტურის მართვის გაუმჯობესების მიზნით, კულტურის საკითხებზე პასუხისმგებელი საჯარო მოსამსახურის განსაზღვრა, გაძლიერება (მაგ.: გადამზადება, სერტიფიცირება და ა.შ.) და შესაბამისი ინტელექტუალური რესურსის მობილიზება, სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებისა და მუნიციპალიტეტის ორგანოების კოორდინირებული მუშაობით.“
- რეგიონთაშორისი თანამშრომლობის გაღრმავება და ერთობლივი ღონისძიებების მხარდაჭერა, [რეგიონებში](#) მცხოვრებთათვის ქვეყნის სხვადასხვა მხარის კულტურულ ცხოვრებაში მონაწილეობის ხელშეწყობა, კულტურის მუშაკთა მხარდაჭერისა და მათი პროდუქციის (მაგ.: წარმოდგენები, კონცერტები, გამოფენები, ფილმები, წიგნები და ა.შ.) ქვეყნის მასშტაბით წარმოჩენის მიზნით;
- რეგიონებში კულტურის პოპულარიზაციის მიზნით, ინოვაციური მეთოდების გამოყენების მხარდაჭერა (მოდრავი კინოთეატრები, საკონცერტო სცენები და ბიბლიოთეკები, საოპერო და დრამატული სპექტაკლების პირდაპირი ტრანსლაცია კინოდარბაზებში და ა.შ.).

2.2. მიზანი: საზოგადოების ყველა წევრი, მათ შორის, სპეციალურ საჭიროებათა მქონე პირები, ახალგაზრდები, უმცირესობები, აქტიურად მონაწილეობენ კულტურულ ცხოვრებაში და მათთვის ხელმისაწვდომია კულტურის ინფრასტრუქტურა და რესურსები.

ამოცანები:

- სპეციალურ საჭიროებათა მქონე პირების, ახალგაზრდების, უმცირესობების გააქტიურებისა და მათი კულტურულ ცხოვრებაში ჩართვის მიზნით, შესაბამისი კულტურული და შემოქმედებითი პროექტების, ინიციატივების, ღონისძიებებისა და კამპანიების ორგანიზება და შესაბამისი სივრცეების ხელმისაწვდომობის მხარდაჭერა;
- სპეციალურ საჭიროებათა მქონე პირებისა და უმცირესობების საზოგადოებაში ინტეგრაციის მიზნით, სპეციალური, ადაპტირებული მედია პროგრამების შემუშავების მხარდაჭერა;
- შშმ, ლტოლვილი, იძულებით გადაადგილებული, ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მოსახლე, რეპატრიანტი და სოციალურად დაუცველი სტუდენტებისთვის შეღავათების მექანიზმების შემუშავება კულტურის სპეციალობებზე სწავლის ხელმისაწვდომობის მიზნით;
- კულტურის დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების, კერძო სტრუქტურების მხარდაჭერა და წახალისება, მათ შორის, საკანონმდებლო დონეზე, შშმ პირებისთვის, სოციალურად დაუცველთათვის, ლტოლვილთა და იძულებით გადაადგილებულთათვის, ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობისთვის სპეციალური პირობების (მაგ.: ბილეთის

დაბალი ფასი, თავისუფალი შესვლა, ღია კარის დღე და სხვ.) შეთავაზებისა და მათი დასაქმების მიზნით;

- იძულებით გადაადგილებული, ლტოლვილი და რეპატრიანტი, ასევე, ოკუპირებულ ტერიტორიაზე და უცხოეთში მცხოვრები საქართველოს მოქალაქე ბავშვებისა და მოზარდების ადგილობრივ თანატოლებთან ინტეგრაციის ხელშეწყობის მიზნით, მათი სხვადასხვა კულტურულ პროექტში ჩართვის მხარდაჭერა;
- უმცირესობების ქვეყნის კულტურულ ცხოვრებაში მონაწილეობისა და ინტეგრაციის მიზნით, მათი კულტურული ინიციატივების მხარდაჭერა, ქართული ენის შესწავლის ხელშეწყობა და სხვ.;
- კულტურის ინფრასტრუქტურის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე (შშმ) პირებისთვის, არსებული და მშენებარე კულტურის ობიექტების მათ საჭიროებებთან ადაპტაციის გზით;
- კულტურის დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების კადრების გადამზადება შშმ პირებთან ურთიერთობისთვის საჭირო უნარების განვითარების მიზნით;
- კულტურის დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების ხელშეწყობა შშმ პირების ადაპტირებული პროგრამებითა და მასალებით (აუდიოწიგნები, ბრაილის შრიფტით დაბეჭდილი წიგნები, სურდო-თარგმანი, სუბტიტრები, ინტერნეტ და ციფრული აპლიკაციები⁸ და ა.შ.) უზრუნველყოფის მიზნით;
- შშმ პირების კულტურისა და სახელოვნებო განათლებაში ჩართულობის ხელშეწყობა, შესაბამისი საკანონმდებლო-მარეგულირებელი მექანიზმებისა და ადაპტირებული გარემოს და სპეციალური პროგრამების შექმნის მხარდაჭერით;
- კულტურის პოლიტიკის დაგეგმვისა და განხორციელების პროცესში გენდერული თანასწორობის პრინციპების გათვალისწინება და კულტურის პოტენციალის გამოყენება გენდერული თანასწორობის მხარდაჭერის მიზნით.

2.3. მიზანი: ქართული დიასპორა აქტიურად მონაწილეობს ქვეყნის კულტურულ ცხოვრებაში, შენარჩუნებულია მისი კულტურული იდენტობა.

ამოცანები:

- საზღვარგარეთ ქართული კულტურის კერების შექმნისა და განვითარების მხარდაჭერა, ქართულ დიასპორაში ქართული ენის და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვისა და შენარჩუნების, საქართველოს კულტურულ ცხოვრებაში მათი ჩართულობის, ქართული კულტურისა და შემოქმედების საზღვარგარეთ პოპულარიზაციის მიზნით;
- საზღვარგარეთ მცხოვრები კულტურის წარმატებული მუშაკების, აკადემიური კადრების და მკვლევართა ჩართვის მხარდაჭერა საქართველოში მიმდინარე კულტურულ-საგანმანათლებლო აქტივობებში;

⁸თანამედროვე ციფრული ტექნიკისთვის (მაგ. კომპიუტერი, ტაბლეტი, სმარტფონი და ა.შ.) შექმნილი სხვადასხვა სახის პროგრამა, რომელთა გამოყენებაც შესაძლებელია როგორც სამუშაოდ, ისე საგანმანათლებლო-შემეცნებითი და გასართობი მიზნებით.

- საქართველოს კულტურულ ცხოვრებაში ქართული დიასპორის მონაწილეობის ხელშეწყობა სხვადასხვა პროექტის თუ გაცვლითი პროგრამის განხორციელებითა და მხარდაჭერით, საქართველოში და საზღვარგარეთ;

2.4. მიზანი: კულტურული მრავალფეროვნება, სხვადასხვა კულტურის შეუზღუდავი თვითგამოხატვა და ურთიერთქმედება ამდიდრებს სახელმწიფოს და ხელს უწყობს საზოგადოების

ამოცანები:

- საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ქვეყნის განვითარებისა და დემოკრატიზაციისთვის კულტურული მრავალფეროვნების მნიშვნელობისა და მისი შენარჩუნების აუცილებლობის შესახებ (მაგ.: განსხვავებულობის, სხვადასხვა კულტურათა აღიარება და მიმღებლობა და მათ მიმართ შემწყნარებლობა, სხვადასხვა კულტურული ტრადიციების მქონე ხელოვანთა და მულტიკულტურული გარემოს როლი და სხვ.);
- კულტურათაშორისი დიალოგის გაღრმავებისა და სოციალური ერთობის განმტკიცების მიზნით, სახელმწიფო, სამოქალაქო და კერძო სექტორის სხვადასხვა ინიციატივის მხარდაჭერა (მაგ.: შემოქმედებითი პროექტი, [არაფორმალური განათლების](#) პროგრამები, ინტერკულტურული ბანაკები და ა.შ.);
- მრავალფეროვანი შემოქმედებითი პოტენციალის განვითარების მიზნით განსხვავებული კულტურული ტრადიციების მქონე ხელოვანებისა და აკადემიური კადრების გაცვლით საგანმანათლებლო პროგრამებში მონაწილეობის ხელშეწყობა;
- კულტურული თვითგამოხატვის მრავალფეროვნების დაცვისა და განვითარების მიზნით, საქართველოში მცხოვრებ უმცირესობათა მატერიალური და არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და აღდგენა (მაგ.: ძეგლების რეაბილიტაცია, სხვადასხვა ტრადიციული ცოდნისა და საშემსრულებლო ხელოვნების შენარჩუნება და სხვ.);
- კულტურისა და შემოქმედების ტრადიციული და თანამედროვე ფორმების, ტრადიციული და ახალი ტექნოლოგიების თანაარსებობის, კულტურაში სამთავრობო და არასამთავრობო, კერძო სექტორების, საზოგადოების სხვადასხვა ჯგუფის მონაწილეობის თანაბარი ხელშეწყობა;
- ენობრივი მრავალფეროვნების, როგორც კულტურული მრავალფეროვნების უმნიშვნელოვანესი ფაქტორის, განვითარების მხარდაჭერა;
- მედია-მრავალფეროვნების ხელშეწყობა (მაგ.: სხვადასხვა ტიპის მედიასაშუალებების, განსხვავებული შინაარსის მქონე გადაცემების შექმნისა და გავრცელების მხარდაჭერა და სხვ.);

- ურბანული მრავალფეროვნების მნიშვნელობის გათვალისწინება ქალაქგანვითარების პროცესში (მაგ.: ურბანული მრავალფეროვნების ხელშეწყობის პროგრამების, კონცეფციების შემუშავება და სხვა);

3.

კულტურის და სხვა სფეროების ურთიერთმიმართება

mosalodneli Sedegi: kultura da SemoqmedebiToba xels uwyobs
sxvadasxva sferos, zogadad qveynis mdgrad ganviTarebas da
sazogadoebis keTildReobas.

3.1. მიზანი: კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს, სხვა უწყებებს, დაინტერესებულ მხარეებს შორის რეგულარული კონსულტაციების საფუძველზე კულტურა ინტეგრირებულია სხვადასხვა დარგის, სამთავრობო უწყებების, მუნიციპალიტეტის განვითარების პოლიტიკაში;”

ამოცანები:

- პოლიტიკის განმსაზღვრელი პირებისა და სხვა დაინტერესებულ მხარეთა ცნობიერების ამაღლება, საჯარო პოლიტიკის სხვა სფეროებზე კულტურისა და მისი ეკონომიკური გავლენის შესახებ;
- მდგრადი განვითარების ეკონომიკურ, სოციალურ და გარემოსდაცვით ასპექტებში კულტურის საკვანძო როლის გათვალისწინებით⁹, მისი ინტეგრირება საერთო სამთავრობო, სექტორული და რეგიონული დაგეგმვის დოკუმენტებში, საჯარო პოლიტიკის სხვადასხვა სფეროში (მაგ.: განათლების, ჯანდაცვის, ახალგაზრდობის, ეკონომიკური, რეგიონული და ურბანული განვითარების, ტურიზმის, გარემოს დაცვის, სოფლის მეურნეობის, საგარეო ურთიერთობების და სხვ.);
- კულტურის პოლიტიკის განმსაზღვრელ და სხვა უწყებებს შორის რეგულარული კონსულტაციების პლატფორმის (მაგ.: უწყებათაშორისი კომისია, საკონსულტაციო სამთავრობო საბჭო და სხვ.) შექმნა, რაც საწყისი ეტაპიდანვე უზრუნველყოფს მათ მონაწილეობას ცალკეული დარგის საჯარო პოლიტიკის დაგეგმვის პროცესში;

⁹ გაერო განიხილავს გლობალური განვითარების დღის წესრიგში კულტურისთვის ცენტრალური როლის მინიჭებას, იქიდან გამომდინარე, რომ კულტურას უმნიშვნელოვანესი წვლილის შეტანა შეუძლია გაეროს მდგრადი განვითარების მიზნების მიღწევაში, განსაკუთრებით: სიღარიბის შემცირებაში, განათლების ხარისხის გაუმჯობესებაში, გარემოს რესურსების ეფექტურ მართვაში, მდგრადი ქალაქების განვითარებაში, საზოგადოების სოციალურ ერთიანობასა და ჩართულობაში.

- კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროსა და სხვა უწყებებს შორის ერთობლივი პროგრამების, ინიციატივების (მაგ.: ინტეგრირებული ტურისტული შეთავაზება, ქვეყნის ერთიანი ბრენდპაკეტის შექმნა, რომელიც ერთმანეთთან აკავშირებს შემოქმედებით ინდუსტრიებს, სოფლის მეურნეობას, გასტრონომიას, მემკვიდრეობის ძეგლებს, დაცულ ტერიტორიებს და სხვ.) შემუშავება ქვეყნის ეკონომიკური განვითარებისა და საერთაშორისო ცნობადობის გაზრდის მიზნით;

3.2. მიზანი: კულტურის მუშაკებს, სახელმწიფო, სამოქალაქო და კერძო სექტორს შორის რეგულარული თანამშრომლობის შედეგად, დანერგილია გადაწყვეტილების მიღებისა და პრობლემათა გადაჭრის ეფექტური მეთოდები და გაუმჯობესებულია ცხოვრების ხარისხი.

ამოცანები:

- ინფორმაციის გავრცელება კულტურის მუშაკთა სხვადასხვა პროფილის ორგანიზაციაში დასაქმების წარმატებული მაგალითებისა და სხვა სფეროებზე კულტურის დადებითი გავლენის შესახებ;
- კულტურის სექტორში საჯარო და კერძო პარტნიორობის წარმატებული მაგალითების პოპულარიზაცია;
- შემოქმედებითი მიდგომებისა და ინტერდისციპლინური თანამშრომლობის წახალისება სხვადასხვა სფეროში არსებული პრობლემების გადაწყვეტის მიზნით;
- კულტურის მუშაკებისთვის, მენეჯერებისთვის და ბიზნესსექტორის წარმომადგენლებისთვის გადამზადების პროგრამების განხორციელება (მაგ.: შემოქმედებითი მიდგომა პრობლემის გადაჭრის პროცესში, ახალი ტექნოლოგიებისა და ინოვაციების გამოყენება და სხვა);
- დაფინანსების მოქნილი და მიმზიდველი მექანიზმების (მაგ.: ინოვაციური და შემოქმედებითი ვაუჩერები¹⁰) შემუშავება, ერთი მხრივ, კულტურის სექტორის წარმომადგენლებს და, მეორე მხრივ, კულტურასა და სხვა სფეროებს შორის თანამშრომლობის ხელშეწყობის მიზნით;

¹⁰ სახელმწიფოს მიერ, მცირე ან საშუალო საწარმოებში ინოვაციური პროდუქტებისა და მომსახურებების განვითარების მხარდასაჭერად შემუშავებული ფინანსური ინსტრუმენტი (ვაუჩერი ხშირად გაიცემა ბიზნესის მიერ შემოქმედებითი ხასიათის მომსახურების შეძენისთვის).

4.

კულტურის დაფინანსება

mosalodneli Sedegi: kulturis dafinansebis meqanizmebi mravalferovani da gamWvirvaley, mdgradia kulturis dafinanseba da mimzidvelia kulturis seqtorSi saqmianoba.

4.1. მიზანი: კულტურა ფინანსდება ყველა დონის ბიუჯეტიდან, სხვადასხვა წყაროდან - დანერგილია დაფინანსებისა და წახალისების ინოვაციური მექანიზმები, გაზრდილია კერძო სექტორის მოტივაცია კულტურის დასაფინანსებლად; თანხები ნაწილდება გამჭვირვალედ და ეფექტურად.

ამოცანები:

- ქვეყნის ეკონომიკურ და სოციალურ განვითარებაში კულტურის როლის გათვალისწინებით, კულტურის სფეროს მდგრადი საბიუჯეტო დაფინანსება;
- ქვეყნის ეკონომიკურ და სოციალურ განვითარებაში კულტურის როლის გათვალისწინებით, ეთხოვოს ავტონომიურ რესპუბლიკებსა და მუნიციპალურ ორგანოებს კულტურის სფეროს მდგრადი დაფინანსება (ავტონომიური რესპუბლიკების/მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტიდან);
- დაფინანსების სტაბილური და გამჭვირვალე სისტემის შემუშავება, საერთაშორისო საუკეთესო გამოცდილების გათვალისწინებით¹¹;
- სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მუნიციპალიტეტის ორგანოების მიერ საბიუჯეტო სახსრების განაწილების პროცესში არგუმენტებზე დაფუძნებული მიდგომებისა და გამჭვირვალე, ღია და სამართლიანი სისტემების (მაგ.: კოლეგიალური და საექსპერტო შეფასება) დამკვიდრება;
- მდგრად განვითარებაში კულტურის სექტორის პოტენციალიდან გამომდინარე, სხვა დარგის საბიუჯეტო ორგანიზაციების, სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მუნიციპალიტეტის ორგანოების მიერ, მათი კომპეტენციის, შესაძლებლობებისა და საბიუჯეტო ასიგნებების ფარგლებში, კულტურის კომპონენტის¹² გათვალისწინება საბიუჯეტო სახსრების განაწილებისას;
- კულტურის დაფინანსების საკითხების შედეგზე ორიენტირებული (პროგრამული ბიუჯეტი) დაგეგმვის ჭრილში განხილვა;

¹¹ მაგ.: „კულტურის ფონდი“, „ხელოვნების საბჭო“ და ა.შ.

¹² მაგ.: გარემოს დაცვა - ნარჩენების გამოყენება მოდასა და დიზაინში, თავდაცვა - სამხედრო შენაერთების მობილიზება კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების დასაცავად, კულტურული მემკვიდრეობის ევაკუაცია შეიარაღებული კონფლიქტის პირობებში, ჯანდაცვა - არტთერაპიის მხარდაჭერა, ეკონომიკა და მდგრადი განვითარება - შემოქმედებითი ინდუსტრიების მხარდაჭერა, კულტურული ტურიზმის ხელშეწყობა, სოფლის მეურნეობა - ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის (გასტრონომია, ადგილობრივი კულტურული ჯიშები და სახეობები, ტრადიციული რეწვა, ვენახის ლანდშაფტი, ღვინის დაყენების ტექნოლოგია და სხვ.) მხარდაჭერა, სასაჯელადსრულება - პატიმართა ჩართულობა კულტურულ ღონისძიებებში; საგარეო ურთიერთობები - კულტურული დიპლომატია, და სხვ.

- სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებსა და მუნიციპალიტეტის ორგანოებს შორის თანამშრომლობის გაძლიერება, თანადაფინანსების სქემების შემუშავებისა და ერთობლივი პროგრამების განხორციელების მიზნით;
- კულტურის დაფინანსების ალტერნატიული წყაროების განვითარებისთვის ხელსაყრელი საკანონმდებლო გარემოს შექმნა – საქართველოს კანონმდებლობაში არსებული შეღავათების დახვეწა, ერთი მხრივ, კულტურის სექტორში მოღვაწე სუბიექტების განვითარებისა და, მეორე მხრივ, კერძო სექტორის მიერ კულტურის დაფინანსებისა და კულტურის პროექტების განხორციელების წახალისების მიზნით¹³;
- კულტურის სექტორის სპეციფიკის გათვალისწინებით, შესაბამისი ცვლილებების შეტანა „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონში;
- შესაბამისი მოდელის შემუშავება, რომელიც ასახავს სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტების დაკვეთით მშენებლობისას (მაგ.: საავადმყოფო, მეტროსადგური, სკვერი და ა.შ.) ბიუჯეტის გარკვეული ნაწილის საჯარო ხელოვნების ნაწარმოებზე (ბარელიეფი, ქანდაკება, ინსტალაცია და ა.შ.) მოხმარების შესაძლებლობებს; სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებს, ავტონომიურ რესპუბლიკებს და მუნიციპალიტეტებს ეთხოვოს ზემოხსენებული მოდელის გათვალისწინება მათი კომპეტენციის, შესაძლებლობებისა და საბიუჯეტო ასიგნებების ფარგლებში;
- კულტურის საბიუჯეტო ორგანიზაციებში არასაბიუჯეტო შემოსავლების წილის გაზრდის მიზნით, შესაბამისი მექანიზმების შემუშავება, მენეჯმენტის უნარების გაუმჯობესება, წარმატებული გამოცდილების გაზიარება და სხვა.

4.2. მიზანი: სახელმწიფო ხელს უწყობს კულტურის მუშაკთა და ხელოვანთა დასაქმების შესაძლებლობების შექმნას, მათთვის სამუშაო პირობების გაუმჯობესებას და კულტურის პროფესიების სპეციფიკის გათვალისწინებით, შეიმუშავებს ამ პროფესიის ადამიანების სოციალური დაცვის მექანიზმებს.

ამოცანები:

- მოსახლეობის კულტურული და შემოქმედებითი პოტენციალის, დასაქმების ბაზრისა და შრომის პირობების კვლევის ხელშეწყობა;
- კულტურის მუშაკთა, მათ შორის, პედაგოგების კონკურენტუნარიანობის ამაღლებისა და დასაქმების მიზნით, გადამზადებისა და უწყვეტი სწავლების სისტემის დანერგვა თანამედროვე ბაზრის გამოწვევების გათვალისწინებით;
- არსებული საზოგადოებრივი და კულტურის ცენტრების, ბიბლიოთეკების მეშვეობით კულტურის მუშაკების ინფორმირება ფინანსური მხარდაჭერის პროგრამების, კვალიფიკაციის ამაღლების, კონსულტაციების მიღებისა და დასაქმების შესაძლებლობების შესახებ;

¹³ მაგ. „კანონი ქველმოქმედების შესახებ“, ე.წ. „ქალაქის მოსაკრებელი“, ლატარიის ჩატარებისას რეალიზებული ბილეთების ჯამური ღირებულების ნაწილის კულტურის განვითარებისთვის გამოყენება და სხვ.

- დასაქმების პირობების სპეციფიკური ხასიათიდან გამომდინარე, საკანონმდებლო ინიციატივების შემუშავება კულტურის სექტორში თვითდასაქმებული მუშაკისა და მცირე მეწარმისთვის ხელსაყრელი პირობების შექმნისთვის;
- კულტურის მუშაკთა, მათ შორის, თვითდასაქმებულ და არასრულ სამუშაო განაკვეთზე მომუშავეთა, სოციალური გარანტიებისა და მხარდაჭერის პოლიტიკის შემუშავება;
- საზოგადოების კეთილდღეობასა და მდგრად განვითარებაში კულტურის და შემოქმედებითობის მნიშვნელობის გათვალისწინებით, კულტურის საბიუჯეტო ორგანიზაციებში დასაქმებულთა შრომის ანაზღაურებისა და სოციალური გარანტიების სისტემის შემუშავება.

5.

კულტურის ინფრასტრუქტურა და ახალი ტექნოლოგიები

mosalodneli Sedegi: ganviTarebulia kulturis infrastruqtura, Seqmnilia saTanado samuSao garemo da danergilia axali teqnologiebi.

5.1. მიზანი: კულტურის ინფრასტრუქტურის განვითარება და ეფექტური მართვა სათანადო პირობებს ქმნის მაღალი ხარისხის კულტურისმიერი პროდუქტისა და მომსახურების შექმნისა და მიწოდებისთვის, კულტურული ფასეულობების შენარჩუნებისა და საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი სამუშაო გარემოს ჩამოყალიბებისთვის.

ამოცანები:

- კულტურის ინფრასტრუქტურის ქვეყნის მასშტაბით განვითარება – ახალი ობიექტების მშენებლობა და ძველის განახლება, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება;
- კულტურის ინფრასტრუქტურის ეფექტური მართვისა და არსებული კაპიტალური აქტივების¹⁴ მრავალფუნქციური გამოყენების მიზნით ადამიანური რესურსების განვითარება;
- საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი, ჯანსაღი და უსაფრთხო სამუშაო გარემოს შექმნა კულტურის დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებში მომუშავე ადამიანებისთვის;
- ეკოლოგიური მშენებლობის პრინციპების, მწვანე არქიტექტურის სტანდარტების (მაგ.: ენერგოეფექტურობა, განახლებადი რესურსები და ა.შ.) გამოყენება კულტურის ინფრასტრუქტურის დაგეგმარების, მშენებლობისა და განახლების პროცესში, რესურსების დაზოგვისა და გარემოზე უარყოფითი ზეგავლენის შემცირების მიზნით;
- კულტურის ობიექტების დამხმარე და ტურისტული ინფრასტრუქტურის (მაგ.: საინფორმაციო-საორიენტაციო მანიშნებლები, მეგლემამდე მისასვლელი გზები, ავტოსადგომები, წყალგაყვანილობა, სველი წერტილები და ა.შ.) განვითარება;
- კულტურის ინფრასტრუქტურის ქალაქთმშენებლობის პროცესის ორგანულ ნაწილად განხილვა და ხელოვნების ნაწარმოების შექმნის, გამოფენისა და წარდგენისთვის შესაბამისი სივრცის გამოყოფა, რაც ხელს შეუწყობს კულტურის განვითარებას, დასახლებების ბრენდირებას, საზოგადოების სხვადასხვა ჯგუფის კულტურული იდენტობის განმტკიცებას და ცხოვრების ხარისხის გაუმჯობესებას.

5.2. მიზანი: ახალი ტექნოლოგიების განვითარება და ეფექტური გამოყენება, კულტურის ციფრულ სივრცეში ინტეგრაცია ხელს უწყობს კულტურის სექტორის გაძლიერებას, შემოქმედებითი პროცესების გააქტიურებას, ინოვაციური პროდუქტისა და მომსახურების შექმნას.

- კულტურის სექტორში ახალი ტექნოლოგიების და ინოვაციების დანერგვის, განვითარებისა და ეფექტური გამოყენების მხარდაჭერა, სხვადასხვა მექანიზმის საშუალებით (მაგ.: შესაბამისი გადამზადების პროგრამების შემუშავება: ციფრული მარკეტინგი, აუდიტორიის განვითარება, ახალი ტექნოლოგიები; წახალისების სქემების შეთავაზება, ცნობიერების ამაღლების კამპანიები და ა.შ.);
- კულტურის დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებში კომპიუტერიზაციისა და ინტერნეტიზაციის პროცესის აქტიური მხარდაჭერა, კულტურის სექტორის ციფრულ სამყაროში ინტეგრირებისა და თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად განვითარების მიზნით;

¹⁴უძრავი და მოძრავი ქონება (შენობა-ნაგებობა, აღჭურვილობა და ა.შ.).

- ელექტრონული დოკუმენტბრუნვის სისტემის დანერგვის აქტიური ხელშეწყობა, კულტურის დაწესებულებების მართვის ეფექტურობის გაზრდის, გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედების შემცირების მიზნით (მაგ.: ნაკლები მოთხოვნა ქაღალდზე და სხვ.);
- ელექტრონული მმართველობის¹⁵ პრინციპების შესაბამისად, კულტურის საბიუჯეტო ორგანიზაციების ვებსივრცეში ინტეგრაციის, ეფექტური ვებგვერდების განვითარებისა და ელექტრონული მომსახურებების დანერგვის ხელშეწყობა, კულტურაზე საზოგადოების წვდომისა და ჩართულობის გაზრდის, ინფორმაციისა და ცოდნის გაზიარების, კომუნიკაციის გაუმჯობესების მიზნით;
- კულტურის სექტორის ორგანიზაციებში ციფრული პროდუქტებისა და მომსახურებების (მაგ.: პროგრამები, აპლიკაციები და ა.შ.) შექმნის მხარდაჭერა, რაც ხელს შეუწყობს ინოვაციური და მომხმარებლის საჭიროებებზე მორგებული მომსახურების განვითარებას;
- სექტორებს შორის ახალი ტექნოლოგიებისა და ინოვაციების შესახებ ინფორმაციისა და ცოდნის გაცვლის, კომუნიკაციის გაღრმავების აქტიური მხარდაჭერა, რაც შექმნის ახალ შესაძლებლობებს კულტურის სექტორის ორგანიზაციებისთვის, ხელს შეუწყობს მართვის ეფექტურობისა და ეფექტიანობის გაზრდას, დანახარჯების შემცირებას, ბიუროკრატიული პროცედურების გამარტივებას და სხვა;
- ქვეყნის კულტურის დაცვის, შენარჩუნებისა, პოპულარიზაციისა და სექტორის ეკონომიკური პოტენციალის გაზრდის მიზნით, გაციფრულების პროცესის აქტიური მხარდაჭერა;
- ახალი ტექნოლოგიების სპეციალისტების მხარდაჭერა ახალი მედიახელოვნების (მაგ.: ციფრული ხელოვნება, ვიდეოთამაში, კომპიუტერული ანიმაცია და სხვ.) შექმნის და სხვა სახის პროდუქტში (მაგ.: მობილური აპლიკაციები, კომპიუტერული პროგრამები და სხვ.) კულტურის კომპონენტის გათვალისწინების მიზნით.

¹⁵ ელ. მმართველობა არის თანამედროვე ტექნიკური საშუალებების გამოყენებით ორმხრივი კომუნიკაცია ხელისუფლებასა და მოქალაქეებს შორის. არსებობს კომუნიკაციის სამი ძირითადი დონე:

I ინფორმაციული – ცალმხრივი კომუნიკაცია; II ინტერაქტიული – ორმხრივი კომუნიკაცია (მომსახურებების მიღება, ონლაინკონსულტირება და ა.შ.); III - ჩართულობითი – მოქალაქის ჩართულობა საჯარო პოლიტიკის პროცესებში (მოქალაქე აფიქსირებს საკუთარ აზრს, იქნება ეს ელ-პეტიციის, ფორუმის, ღია/დახურული კითხვების თუ სხვა ფორმით);

საქართველოს საჯარო სამსახურში ელექტრონული მმართველობის განვითარება ქვეყნის პრიორიტეტია.

6.

შემოქმედებითი ინდუსტრიები

mosalodneli Sedegi: SemoqmedebiTi industriebi samuSao adgilebis Seqmnis, ekonomikuri zrdisa da inovaciis mniSvnelovani wyaro da konkurentunariani sferoa.

6.1. მიზანი: შემოქმედებითი ინდუსტრიების განვითარებისთვის ხელსაყრელი გარემოა შექმნილი საქართველოში და გაზრდილია მაღალი ხარისხის, კონკურენტუნარიანი პროდუქტის წარმოება და მომსახურება.

ამოცანები:

- შემოქმედებით ინდუსტრიებში არსებული მდგომარეობის ანალიზი, მისი ეკონომიკური მნიშვნელობის და პოტენციალის შეფასება (მაგ.: კომპანიების საქმიანობის, კაპიტალბრუნვის, დასაქმების, ექსპორტის და ა.შ. აღწერა) ინვესტორთა მოზიდვის ეფექტური სისტემის შემუშავების მიზნით;
- სახელმწიფო ხელშეწყობის პროგრამის – „შემოქმედებითი საქართველო“ დაფუძნება, რაც გულისხმობს შემოქმედებითი ინდუსტრიების განვითარების მიზნით სხვადასხვა მექანიზმის შემუშავებას (საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების პროგრამები, შესაბამისი

გადამზადების შესაძლებლობების შექმნა, „შემოქმედებითი ინკუბატორების“ განვითარება, ექსპორტის ხელშეწყობა და ა.შ.);

- კულტურის სხვადასხვა მიმართულების ბიზნესგანვითარებაზე ორიენტირებული ორგანიზაციების (მაგ.: „რეწვის საბჭო“¹⁶ და სხვ.) დაფუძნება და გაძლიერება, პროფესიული განვითარების, სექტორთაშორისი დიალოგისა და საერთაშორისო სივრცეში ინტეგრაციის ხელშეწყობის მიზნით;
- შემოქმედებითი ინდუსტრიების ფინანსური გაძლიერების მხარდაჭერა, ერთი მხრივ, სექტორისათვის გათვალისწინებული სპეციალური პროგრამებისა და ინიციატივების, წახალისების სქემების შემუშავების, მეორე მხრივ, საქართველოში თუ საზღვარგარეთ არსებული ფონდებისა და პროგრამების შესახებ ინფორმირებულობის გაზრდის გზით;
- შემოქმედებითი ინდუსტრიებისთვის შესაბამისი სივრცეების მოდერნიზაცია/შექმნა, ძველი, უფუნქციო და მიტოვებული შენობების (მაგ.: ქარხნები, საცავები და ა.შ.) შეთავაზება, რაც ხელს შეუწყობს შემოქმედებითი და ინოვაციური იდეების რეალიზაციას, შემოქმედებითი საქმიანობის გაცოცხლებას, კულტურის სექტორის წარმომადგენლებს შორის კავშირების განვითარებას, კერძო სექტორთან თანამშრომლობას;
- სპეციალური პროგრამების განხორციელება კულტურის სექტორში ბიზნესუნარების (მაგ.: მენეჯმენტი, მარკეტინგი, ინოვაცია, ახალი ტექნოლოგიები, საავტორო და მომიჯნავე უფლებების დაცვა, საგადასახადო რეგულაციები, და სხვ.), ხოლო ბიზნესსექტორში – შემოქმედებითი უნარების განვითარების მიზნით;
- „შემოქმედებითი ინკუბატორების“ შექმნის მხარდაჭერა, რომელიც შემოქმედებით ინდუსტრიებს, მათ შორის დამწყებ ბიზნესს, სპეციალურ სივრცეს და შესაბამის მომსახურებას შესთავაზებს (მაგ.: გადამზადება, კონსულტაცია, ახალი ტექნოლოგიების გაზიარება, კავშირების განვითარება და სხვა);
- შემოქმედებითი ინდუსტრიების ვებპორტალების და კომერციული პლატფორმების (აუქციონები, არტაზრობები, ონლაინმაღაზია და სხვ.) შექმნის და განვითარების მხარდაჭერა;
- შემოქმედებით ინდუსტრიებს შორის ქსელებისა და კლასტერების¹⁷ განვითარების ხელშეწყობა როგორც საქართველოში, ისე მის საზღვრებს გარეთ.

6.2. მიზანი: საავტორო და მომიჯნავე უფლებების დაცვის ეფექტური მექანიზმები ხელს უწყობს კულტურისა და შემოქმედებითი ინდუსტრიების განვითარებას სამართლიან და კონკურენტულ გარემოში.

- ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულების ფარგლებში საავტორო და მომიჯნავე უფლებების დაცვის საკანონმდებლო ინსტრუმენტების გაუმჯობესება, კანონის აღსრულების მექანიზმების გამკაცრება შესაბამის ორგანოებთან თანამშრომლობით და

¹⁶ <http://www.craftscouncil.org.uk/what-we-do/search/a9220496bf6e7c12eb3a43af4384505d>

¹⁷ საერთო საკითხებისა თუ ინტერესების ირგვლივ გაერთიანებული ერთი და იმავე/განსხვავებული პროფილის ორგანიზაციებისა და სხვადასხვა პროფესიის ინდივიდთა ჯგუფი;

საავტორო და მომიჯნავე უფლებათა მფლობელების კუთვნილი ჰონორარების უზრუნველყოფის მხარდაჭერა.

- საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიზნით, სხვადასხვა სახის აქტივობების განხორციელება და საინფორმაციო კამპანიების ჩატარება (მაგ.: კულტურის სექტორის წარმომადგენლებს, უფლების მფლობელებს, კოლექტიური მართვის ორგანიზაციებს, სამართლის სფეროს წარმომადგენლებს და პოლიტიკაზე პასუხისმგებელ პირებს შორის კომუნიკაციის გაძლიერება, საავტორო და მომიჯნავე უფლებების დაცვის ან მისი დარღვევისა და დამრღვევი პირის წინააღმდეგ გატარებული ზომების საინფორმაციო საშუალებებით გაშუქება და საზოგადოების ინფორმირებულობის უზრუნველყოფა).
- ტოპონიმების¹⁸, ბრენდების, ადგილწარმოშობის სახელების¹⁹, ტრადიციული კულტურული პროდუქტის სახელწოდებების ეროვნულ და საერთაშორისო დონეზე სამართლებრივი დაცვა;
- ტექნოლოგიური და ელექტრონული ინფორმაციული სისტემების განვითარების პირობებში სპეციალიზებული ორგანიზაციების განვითარების ხელშეწყობა, რომლებიც მონიტორინგს უწევენ კულტურის სფეროს ავტორთა, შემსრულებელთა, გამომცემელთა, დამამზადებელთა და ა.შ. ქონებრივი უფლებების დაცვას;
- ინტერნეტმეკობრეობასთან ბრძოლის მექანიზმების გაძლიერება, ინტერნეტპროტოკოლის შემუშავება და მიღება, არალეგალური მეკობრული ბაზრის შეზღუდვა ლეგალური პროდუქტებით ჩანაცვლების გზით;
- საავტორო უფლებების დაცვის კუთხით სისხლისსამართლებრივი და ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი პასუხისმგებლობის ზომების გატარების პრეცედენტების შექმნა.

¹⁸ გეოგრაფიული ადგილის – ქვეყნის, დასახლების, მთის, ტყის, მინდვრის და ა. შ. სახელწოდება (მაგ. თბილისი, მთაწმინდა და სხვ.);

¹⁹ გეოგრაფიული ადგილის, რაიონის, რეგიონის, გამონაკლის შემთხვევაში, ქვეყნის თანამედროვე ან ისტორიული სახელი, გამოყენებული იმ საქონლის მოსანიშნად, რომელიც წარმოშობილია ამ გეოგრაფიულ ადგილზე და რომლის განსაკუთრებული ხარისხი და თვისებები მთლიანად ან ძირითადად განპირობებულია მხოლოდ ამ გეოგრაფიული ადგილის ბუნებრივი გარემოსა და ადამიანის ფაქტორით, ამასთან, ამ პროდუქციის წარმოება, ნედლეულის დამზადება და დამუშავება ხდება ამ გეოგრაფიული ადგილის საზღვრებში (მაგ., „ხვანჭკარა“, „ნაბელავი“ და ა.შ.).

7.

კულტურის ინტერნაციონალიზაცია

mosalodneli Sedegi: saqarTvelo saerTaSoriso kulturuli procesebis aqtiuri monawilea da mimzidvelia msolfiosTvis Tavisi mdidari kulturuli memkvidreobiT, aqtiuri kulturuli cxovrebiTa da SemoqmedebiT.

7.1. მიზანი: კულტურის სექტორის ინტერნაციონალიზაცია ხელს უწყობს კულტურის განვითარებას, ზრდის ქვეყნის საექსპორტო შესაძლებლობებს და ცნობადობას.

ამოცანები:

- კულტურის სექტორში არსებული კანონმდებლობის რატიფიცირებულ საერთაშორისო ხელშეკრულებებთან ჰარმონიზაციის, ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დაახლოების უზრუნველყოფა;
- საქართველოსა და სხვა ქვეყნებს შორის თანამშრომლობის გაღრმავება ორმხრივი/მრავალმხრივი ხელშეკრულებების და/ან ერთობლივი პროგრამების ფარგლებში;
- ქართული კულტურის ინტერნაციონალიზაციის ხელშეწყობა და ძალისხმევის გაძლიერება ევროპულ და საერთაშორისო ბაზრებზე მისი დამკვიდრებისთვის (კულტურის მუშაკების/ორგანიზაციების/შემოქმედებითი სფეროს წარმომადგენლების საერთაშორისო კლასტერებში, ქსელებში გაწევრიანება, საერთაშორისო კონტაქტების დამყარება, მობილობის მხარდაჭერა (მაგ.: სამგზავრო გრანტები, გაცვლითი პროგრამები და სხვ.), კოპროდუქციის, კულტურისმიერი პროდუქტისა და მომსახურების ექსპორტის ხელშეწყობა და სხვ.);
- საერთაშორისო თანამშრომლობის გაღრმავება შემოქმედებითი ინდუსტრიების საერთაშორისო ონლაინპლატფორმებში ჩართვის და პროდუქციის ექსპორტის, ასევე, საერთაშორისო ონლაინპლატფორმების საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით;

- შემოქმედებითი ინდუსტრიების მხარდაჭერა საერთაშორისო პროგრამებით (მაგ.: „შემოქმედებითი ევროპა“, „ევრიმაჟი“, „ადმოსავლეთ პარტნიორობის კულტურის პროგრამა“, „იუნესკოს შემოქმედებითი ქალაქების კავშირი“ და სხვ.) თანადაფინანსების შესაძლებლობის შექმნასა და კოპროდუქციის განვითარებაში;
- საზღვარგარეთ საქართველოს კულტურის დღეების ჩატარების კომპლექსური კონცეფციის შემუშავება და დანერგვა (მაგ.: კულტურულ მემკვიდრეობასთან ერთად, კულტურის სექტორში თანამედროვე მიღწევების, ინიციატივების, წარმატებული შემოქმედებითი ინდუსტრიებისა და ინვესტიციების, სახელმწიფო ხელშეწყობის პროგრამების და სხვ. წარმოჩენა და ერთიანი ბრენდპადეტის შემუშავება);
- ქართული კულტურის საერთაშორისო პოპულარიზაციის მიზნით, საჯარო-კერძო პარტნიორობის და ერთობლივი პროექტების განხორციელების (მაგ.: გამოფენების ჩატარება, საერთაშორისო ბაზრობებზე, ფესტივალებზე და სხვა ღონისძიებებზე საქართველოს წარდგენა, ბიზნესის, ტურიზმის, სოფლის მეურნეობისა და კულტურული რესურსის ერთობლივი წარმოჩენა და სხვ.) ხელშეწყობა;
- კულტურის რესურსის მნიშვნელობის გათვალისწინება საგარეო ვაჭრობის პოლიტიკაში, საერთაშორისო ურთიერთობებში და დიპლომატიაში (მაგ.: კულტურის ატაშეს ინსტიტუტის დამკვიდრების ხელშეწყობა და ა.შ.).

8.

კულტურის მმართველობის პრინციპები

mosalodneli Sedegi: kulturis politika efuZneba kvlevebs da misi SemuSavebis Ria da gamWvirvale procesSi CarTulia profesiuli wreebi da farTo sazogadoeba.

8.1. მიზანი: საქართველოს კულტურის პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება შესაბამება „კარგი მმართველობის“ პრინციპებს.

ამოცანები:

- სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მუნიციპალიტეტის ორგანოების მიერ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში არგუმენტებზე დაფუძნებული მიდგომებისა და გამჭვირვალე, ღია და სამართლიანი სისტემების დამკვიდრება;
- კულტურის საბიუჯეტო ორგანიზაციებისა და დაწესებულებების ძირითადი საქმიანობის წარმართვა ეფექტური და გამჭვირვალე სისტემების განვითარების საშუალებით და მონიტორინგის მექანიზმების გაუმჯობესება;
- კულტურის დარგის მმართველობის ეფექტურობისა და ეფექტიანობის უზრუნველსაყოფად, შესაბამისი საკანონმდებლო-მარეგულირებელი ბაზის დახვეწა (მათ შორის, სხვა დაკავშირებულ საკანონმდებლო აქტში ცვლილებების შეტანა, მაგ.: საქართველოს ორგანული კანონი – ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი, კანონი შესყიდვების შესახებ და სხვ.) რატიფიცირებულ საერთაშორისო სამართლებრივ აქტებთან ჰარმონიზაცია და კანონის აღსრულების მექანიზმების გაუმჯობესება;
- ელექტრონული მმართველობის მექანიზმებისა და შესაბამისი ადმინისტრაციული რეგულაციების საშუალებით, ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის ამაღლება და ძირითადი დაინტერესებული მხარეებისა და ფართო საზოგადოების ჩართულობის უზრუნველყოფა კულტურის პოლიტიკის შემუშავების პროცესში;
- კულტურის სექტორის ადმინისტრირების გაუმჯობესება შესაბამისი კადრების კვალიფიკაციის ამაღლებით და სამართლიანი საკადრო პოლიტიკის გატარებით;
- დეცენტრალიზაციის პროცესში კულტურის დაწესებულებების და ორგანიზაციების გაძლიერებისა და კულტურის განვითარების მიზნით, სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებისა და მუნიციპალიტეტის ორგანოების კოორდინირებული მუშაობა, ერთობლივი პროგრამების დაგეგმვა და განხორციელება, შესაბამისი ინტელექტუალური და კულტურის რესურსის მობილიზება;
- კულტურის სექტორში წარმომადგენლობითი/ქოლგა ორგანიზაციების შექმნისა და გაძლიერების მხარდაჭერა (საჭიროების შემთხვევაში, საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელება), კულტურის სხვადასხვა საკითხის ადვოკატირებისა და პროფესიულ კონსენსუსზე დაფუძნებული დარგობრივი სტრატეგიების შემუშავების მიზნით;

- მუნიციპალიტეტების, კულტურის ორგანიზაციებისა და დაწესებულებების ხელშეწყობა სტრატეგიული დაგეგმვის დოკუმენტების (მაგ.: მუნიციპალიტეტის კულტურის სტრატეგია/სამოქმედო გეგმა, კულტურის დაწესებულების ორგანიზაციული განვითარების სტრატეგია და ა.შ.) შემუშავების პროცესში.

8.2. მიზანი: კულტურის კვლევები და სტატისტიკა, მათი ხარისხი და ხელმისაწვდომობა კულტურის პოლიტიკის საფუძველს ქმნის.

ამოცანები:

- საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი კვლევის მეთოდოლოგიის/ინდიკატორების დანერგვა, მონაცემთა ბაზების სრულყოფა და რეგულარული განახლება, კულტურის სფეროს გავლენის შეფასება²⁰ და კვლევის შედეგების გათვალისწინება კულტურის პოლიტიკის დაგეგმვისა და განხორციელების პროცესში;
- მონაცემთა შეგროვებისა და გადამუშავების ელექტრონული პროგრამების დანერგვა და კულტურის მუშაკთა გადამზადება კულტურის კვლევისა და ანალიზის შესაბამისი უნარებით აღჭურვის მიზნით;
- კვლევისა და ანალიზის პროცედურების გამჭვირვალობისა და დოკუმენტაციაზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა, საერთაშორისო მონაცემების გამოყენება და მათი გაზიარება კულტურის სექტორის ორგანიზაციების, ინსტიტუციებისა და დაინტერესებული პირებისთვის;
- სახელმწიფო უწყებებთან და სხვადასხვა ორგანიზაციასთან (კვლევითი ინსტიტუტები, ბიბლიოთეკები, არასამთავრობო ორგანიზაციები, ეროვნული არქივი, თვითმმართველობები და ა.შ.) თანამშრომლობის გააქტიურება, კულტურის სექტორის შესახებ მონაცემების შეგროვებისა და ანალიზის, დარგობრივი კვლევითი საქმიანობის განვითარების მიზნით;
- სახელისუფლებო ორგანოებსა და უმაღლეს სასწავლებლებს შორის თანამშრომლობის გააქტიურება კულტურის სექტორის გრძელვადიანი კვლევებისა და პროექტების განხორციელებისთვის;
- კულტურის სექტორის სამეცნიერო-კვლევითი სისტემის, სამეცნიერო ნაშრომების გამოქვეყნებისთვის შესაბამისი ბეჭდური თუ ელექტრონული საშუალების განვითარებისა და მოდერნიზების ხელშეწყობა.

²⁰ გარკვეულ პროექტზე, აქტივობაზე ან მთლიანად, სფეროსა და პროცესებზე კულტურის ზემოქმედების ანალიზი.

თავი III: სპეციფიკური ამოცანები

კულტურული მემკვიდრეობა

- კულტურული მემკვიდრეობის კოდექსის შემუშავება რატიფიცირებული საერთაშორისო შეთანხმებების გათვალისწინებით, კულტურული მემკვიდრეობის დარგში არსებული კანონმდებლობის ჰარმონიზაციისა და ყველა შესაბამისი თემის (მატერიალური, არამატერიალური, ბუნებრივი მემკვიდრეობა) ადეკვატურად ასახვის მიზნით; კანონის აღსრულების გაძლიერება, საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულება და სხვადასხვა მექანიზმის შემუშავება (მაგ.: ძეგლის მცველის სტატუსის განსაზღვრა და სხვ.);
- საფრთხის ქვეშ მყოფი ქართული ძეგლების იუნესკოს მსოფლიო მემკვიდრეობის ძირითად ნუსხაში დაბრუნების მიზნით შესაბამისი ქმედებების განხორციელება; ახალი ნომინაციების მომზადება მატერიალური, არამატერიალური და ბუნებრივი

ღირსშესანიშნაობების იუნესკოს მსოფლიო მემკვიდრეობისა და იუნესკოს კაცობრიობის არამატერიალური მემკვიდრეობის ნუსხაში წარსადგენად;

- კულტურული მემკვიდრეობის კლასიფიკაციისა და კატეგორიზაციის სისტემის დახვეწა და საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისი განსაზღვრებების (მაგ.: [კულტურული ლანდშაფტი](#), [კულტურული სივრცე](#), ბუნებრივი ღირსშესანიშნაობა, ურბანული მემკვიდრეობა²¹, ისტორიული მემკვიდრეობა, ინდუსტრიული მემკვიდრეობა, კინომემკვიდრეობა, ლიტერატურული მემკვიდრეობა, აგრარული მემკვიდრეობა, ციფრული მემკვიდრეობა და სხვ.) გათვალისწინება;
- ოკუპირებულ ტერიტორიებზე არსებული კულტურული მემკვიდრეობის დაცვისა და მონიტორინგის ინსტრუმენტების შემუშავება (მაგ.: საერთაშორისო თანამშრომლობის გაღრმავება, ორმხრივი და მრავალმხრივი ხელშეკრულებების გაფორმება, კონფლიქტის ზონაში მცხოვრები მოქალაქეებისთვის ცნობიერების ამაღლების და გადამზადების პროგრამების შემუშავება და სხვა.) და გაძლიერება;
- პასუხისმგებლობების გადანაწილება, გამიჯვნა და ძალისხმევის კოორდინაცია სხვადასხვა ინსტიტუტსა და დაინტერესებულ მხარეს (მაგ.: სახელმწიფო და კერძო მფლობელი, საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესია, სხვა რელიგიური კონფესიები და ა.შ.) შორის, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის საკითხთან დაკავშირებით;
- მატერიალური, არამატერიალური და ბუნებრივი მემკვიდრეობის (მათ შორის, საზღვარგარეთ არსებული ქართული კულტურული მემკვიდრეობის და ეთნიკური უმცირესობების კულტურული მემკვიდრეობის) გამოვლენა, ინვენტარიზაცია, კატეგორიების განსაზღვრა, კლასიფიკაცია, სააღრიცხვო დოკუმენტაციის შექმნა, რეესტრის წარმოება და რუკაზე დატანა, საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად;
- კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის სფეროს ორგანიზაციებს შორის ქსელებისა და კავშირების განვითარების, ეროვნული და საერთაშორისო ღონისძიებების ჩატარების მხარდაჭერა;
- მატერიალური და არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნებისა და საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით კულტურული მემკვიდრეობის გაციფრულება, კატალოგების შექმნა/განვითარება;
- არამატერიალური და მატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ხელშეწყობა და მისი პოპულარიზაცია როგორც ქვეყნის შიგნით, ასევე, მის საზღვრებს გარეთ; კულტურული მემკვიდრეობის საკითხებზე საერთაშორისო სამეცნიერო თანამშრომლობის (გაცვლითი პროგრამები, რეზიდენციები, კვლევითი ლაბორატორიები) მხარდაჭერა;
- კულტურული მემკვიდრეობის არქეოლოგიური საკვლევადიებო სამუშაოების მხარდაჭერა, კვლევის პროცესში ახალი ტექნოლოგიების გამოყენების წახალისება;
- თანამედროვე ტექნიკის უახლესი მიღწევებით აღჭურვილი ექსპერტიზის, სარესტავრაციო-საკონსერვაციო ლაბორატორიის ჩამოყალიბება;

²¹ მაგ. ისტორიული მალაზია, კაფე, რესტორანი, სასტუმრო, კინოთეატრი და სხვა.

- კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის ცალკეული მიმართულებების, სპეციფიკური ცოდნისა თუ ტრადიციის, უნიკალური ლანდშაფტის, ფლორის, ფაუნის და სხვა თავისებურების სრულად წარმოჩენის მიზნით, შესაბამისი მექანიზმების შემუშავება – მცირე და საშუალო მასშტაბის მუზეუმების განვითარება, პროექტების, გამოფენების ორგანიზება და ა.შ.;
- საქართველოს კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის ზოგადსაკაცობრიო მნიშვნელობის წარმოჩენა და საერთაშორისო პოპულარიზაცია სხვადასხვა მექანიზმის (უცხოურენოვანი გამოცემები და ვებგვერდები, იუნესკოს ნომინაციების და ა.შ.) გამოყენების საშუალებით;
- მატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ფიზიკური დაცვა (რესტავრაცია, კონსერვაცია, რეაბილიტაცია) საერთაშორისო სტანდარტებსა და შესაბამის კვლევებზე დაყრდნობით;
- კულტურული მემკვიდრეობის კონსერვაციისადმი ინტეგრირებული მიდგომის გამოყენება; ქალაქთმშენებლობის, სივრცითი დაგეგმარების დოკუმენტაციასა და რეგიონის განვითარების სტრატეგიებში კულტურული ღირებულების მქონე შენობების, კომპლექსების, [კულტურული მემკვიდრეობის ზოგადი დამცავი ზონების](#), ლანდშაფტების და სივრცეების დაცვის საკითხების გათვალისწინება;
- ტრადიციული არქიტექტურის დაცვა და კონსერვაცია – შესაბამისი ცოდნისა და უნარების (მშენებლობის, თბო და ჰიდროიზოლაციების ტრადიციული წესები და ტექნიკა, ტრადიციული მასალების იდენტიფიცირება და დამუშავება, ტრადიციული გამწვანება, ლანდშაფტები და ქალაქთმშენებლობა და ა.შ.) შემდგომი თაობებისთვის გადცემის მხარდაჭერა და პრაქტიკაში გამოყენების ხელშეწყობა მათი ქალაქთმშენებლობის, რესტავრაციისა და გამწვანების პროექტებში ინტეგრირების გზით;
- ისტორიულად ჩამოყალიბებული ბიზნესკლასტერებისა და კონკრეტული ურბანული სივრცისთვის დამახასიათებელი საქმიანობის სახეების (მაგ.: ტრადიციული მეწარმეობის²² პროდუქტით, ბუკინისტური წიგნებით, ანტიკვარიატით, ნუმისმატიკური ფასეულობებით ვაჭრობა და სხვ.) შენარჩუნების, განვითარებისა და პოპულარიზაციის მიზნით, სხვადასხვა სახის მექანიზმების განვითარება (ბიზნესგანვითარების პროგრამების შემუშავება, თემატური ფესტივალების ორგანიზება და ა.შ.);
- კულტურული ფასეულობებით ვაჭრობის ლეგალური ბაზრის, საზღვარგარეთ გატანისა და საქართველოში შემოტანის ეფექტური კონტროლისა და მონიტორინგის მექანიზმების (მაგ.: რეესტრი, აუქციონები და სხვ.) განვითარება, არალეგალური ვაჭრობის წინააღმდეგ ბრძოლა, დაკარგული ან ქვეყნიდან უკანონოდ გატანილი კულტურული ფასეულობების საქართველოში დაბრუნების ერთიანი სისტემის შექმნა, საერთაშორისო თანამშრომლობის (ინტერპოლთან, სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებთან და სახელმწიფოებთან) გაღრმავება, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვისა და მესაკუთრისთვის დაბრუნების მიზნით;

²² ტრადიციული მეწარმეობა არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის მატარებლის (ინდივიდი, ოჯახი, თემი) მიერ არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის პრაქტიკაში დამკვიდრების პროცესია, რომელიც მიზნად ისახავს მატერიალური პროდუქციის შექმნას (მაგ. ქვევრის ღვინო, ოქრომკედით ნაქარგობა) სარეალიზაციოდ ან საკუთარი მოხმარების მიზნით;

- კერძო კოლექციებში არსებული კულტურული მემკვიდრეობის (მაგ.: არტეფაქტები, აუდიო და ვიზუალური მასალები, ხელნაწერები და ა.შ.) მოძიება, აღნუსხვა, გაციფრულება და სახელმწიფოს მიერ განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ნიმუშების გამოსყიდვა;
- რისკების მართვის გეგმის შემუშავება და პრევენციული ღონისძიებების გატარება კულტურული მემკვიდრეობის ბუნებრივი კატასტროფებისა და ადამიანის ქმედებით გამოწვეული საფრთხეებისგან დასაცავად (მაგ.: სავაკუაციო გეგმა ომიანობის თუ ბუნებრივი კატაკლიზმების შემთხვევაში და სხვ.);
- კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებზე ჩასატარებელი სამუშაოებისა და მისი მოვლა-პატრონობის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ერთიანი ინსტრუქციების, გზამკვლელების და პროგრამების შემუშავების და გავრცელების გზით;
- არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნება, გაქრობის საფრთხის ქვეშ მყოფი და გამქრალი არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის სიცოცხლისუნარიანობის აღდგენა, პრაქტიკაში გამოყენების ხელშეწყობა და მის შესახებ საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლება;
- ეროვნული ფოლკლორის – ხალხური მუსიკის, ქორეოგრაფიისა და ზეპირსიტყვიერების, ტრადიციული თამაშობებისა და მედიცინის თუ სხვა მიმართულებების დაცვის, შენარჩუნების, განვითარებისა და პოპულარიზაციის მიზნით, კვლევების ხელშეწყობა;
- ქართულ ტრადიციულ საშემსრულებლო ხელოვნებასთან, საზოგადოებრივ პრაქტიკებთან და ხელოსნობასთან დაკავშირებული ნივთებისა (ინსტრუმენტები, არტეფაქტები, საყოფაცხოვრებო საგნები და სხვ.) და სივრცეების დაცვა;
- ტრადიციული ხელოსნობის, მისი გამოხატვის მრავალფეროვანი ფორმების, შესაბამისი ცოდნისა და უნარების შემდგომი თაობებისთვის გადაცემის მხარდაჭერა და პრაქტიკაში გამოყენების ხელშეწყობა;
- ქართველურ ენათა (ქართული, მეგრული, ლაზური, სვანური) და კილოთა, ქართული დამწერლობისა და ანბანის კვლევისა და შენარჩუნების (ქართული ანბანის სამივე სახეობისთვის კომპიუტერული შრიფტების შექმნის, ინტერნეტსივრცეში ენებისა და ანბანების აქტიური გამოყენების) ხელშეწყობა²³;

²³ წინამდებარე დოკუმენტში ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებად ქართველური ენების (ქართული, მეგრული, ლაზური, სვანური) და აფხაზური ენის, ასევე, ანბანის სამი სახეობის დაცვა და შენარჩუნება მოიაზრებოდა, რამდენადაც, ქართული ენა და ანბანის სამი სახეობა არის საქართველოს ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობა და კულტურისა და შემოქმედების განვითარების უმნიშვნელოვანესი ინსტრუმენტი. ამასთან, საქართველოს იუნესკოს მსოფლიო არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის წარმომადგენლობით ნუსხაში წარდგენილი აქვს ნომინაცია „ქართული ანბანის სამი სახეობის ცოცხალი კულტურა“. კონვენციის მოთხოვნების თანახმად, ამ ნომინაციას უკვე გააჩნია არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ეროვნული ძეგლის სტატუსი, რაც თავის თავში გულისხმობს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროსა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტოს პასუხისმგებლობებს. თუმცა, იმის გამო, რომ სტრატეგიის შემუშავების პროცესის პარალელურად, სახელმწიფო ენის შესახებ საქართველოს კანონით განისაზღვრა სახელმწიფო ენის დეპარტამენტის, სახელმწიფო ენის ერთიანი პოლიტიკის განმახორციელებელი ორგანოს დაფუძნება, რომელსაც ევალება სახელმწიფო ენის ერთიანი პროგრამის შემუშავება, ენის საკითხი, პირდაპირ და ფართოდ აღარ არის ასახული კულტურის სტრატეგიული მიმართულებების ჩამონათვალში, თუმცა კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო და კულტურული მემკვიდრეობის

- საფრთხის წინაშე მყოფი ენების (განსაკუთრებით აფხაზური ენის) როგორც ქართული იდენტობის ნაწილის, ასევე, როგორც არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის მატარებლის, დაცვისა და განვითარების მხარდაჭერა.

კულტურული ტურიზმი

- ტურიზმის მდგრად განვითარებაში კულტურული რესურსის (მაგ.: არამატერიალური, მატერიალური და ბუნებრივი მემკვიდრეობა, გამოყენები, კონცერტები, ფესტივალები, სახალხო დღესასწაულები და სხვ.) ეკონომიკური პოტენციალის წარმოჩენა და მისი გამოყენება უნიკალური, ავთენტური და საერთაშორისო მასშტაბით კონკურენტუნარიანი ტურისტული შთაბეჭდილების შესაქმნელად;
- კულტურის ობიექტების მენეჯერებისა და ტურიზმის ინდუსტრიებისთვის გადამზადების პროგრამების შემუშავება ტურისტული ბაზრის, შესაბამისი ტენდენციების, ტურისტული მარკეტინგის, ასევე, სხვადასხვა კულტურული რესურსის მნიშვნელობის და ტურიზმის განვითარებაში მისი გამოყენების შესაძლებლობების, კულტურული ტურიზმის ეკონომიკის, საუკეთესო საერთაშორისო გამოცდილების და სხვა შესაბამისი საკითხების შესახებ;
- კოორდინაციის გაძლიერება სახელისუფლებო ორგანოებს, ტურიზმის, კრეატიული ინდუსტრიის წარმომადგენლებს და არასამთავრობო ორგანიზაციებს შორის კულტურული ტურიზმის, მისი ეკონომიკური სარგებლიანობის შესახებ სტატისტიკური მონაცემების მოძიების და კვლევებზე დაფუძნებული პოლიტიკის დაგეგმვისა და განხორციელების მიზნით;
- კულტურული ტურიზმის განვითარების მიზნით საჯარო-კერძო პარტნიორობის ხელშეწყობა (მაგ.: საკანონმდებლო ინიციატივების, საინტეგრატიო პაკეტების, პარტნიორობის მოდელის შემუშავება, ქვეყნის ცნობადობისთვის მნიშვნელოვანი კულტურული ღონისძიებების მხარდაჭერა, ბრენდპადეტების შემუშავება, საერთაშორისო დონორთა დახმარების პროგრამების გამოყენება და სხვ.);
- ადგილობრივი და საერთაშორისო კულტურული მარშრუტების განვითარება (მატერიალური, არამატერიალური და ბუნებრივი მემკვიდრეობის მარშრუტები შესაბამისი საინფორმაციო-საორიენტაციო მანიშნებლებით, ბილიკებით და ა.შ.) და საქართველოს ჩართვა საერთაშორისო კულტურული მარშრუტების პროგრამებში (მაგ.: „ევროპის კულტურული მარშრუტების პროგრამა“, გაეროს მსოფლიო ტურისტული ორგანიზაციის „აბრეშუმის გზის პროგრამა“ და ა.შ.);
- შესაბამის ორგანიზაციებთან თანამშრომლობით, მდგრადი ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა, კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის ძეგლებზე და გარემოზე ტურიზმის უარყოფითი გავლენის შემცირების, ადგილობრივი მოსახლეობის ეკონომიკური და სოციალური სარგებლის გაზრდის მიზნით.

დაცვის ეროვნული სააგენტო არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობისა და კულტურული მრავალფეროვნების შენარჩუნებისა და განვითარების მიზნით თანამშრომლობს, როგორც სახელმწიფო ენის დეპარტამენტთან, ასევე, სხვა ორგანიზაციებთან.

ბიბლიოთეკები და არქივები

- საბიბლიოთეკო სფეროს სამართლებრივი და ადმინისტრაციული რეგულირების გაუმჯობესება, ბიბლიოთეკარის სტანდარტებისა და სერტიფიცირების წესების შემუშავება, შესაბამის მხარეებს შორის კოორდინაციის გაღრმავება და პასუხისმგებლობების გადანაწილება;
- ბიბლიოთეკებში ფონდების გამდიდრების, მომსახურებათა დახვეწის, ინოვაციური მიდგომებისა და ახალი ტექნოლოგიების (მაგ.: მობილური ბიბლიოთეკები) დანერგვისა და გამოყენების მხარდაჭერა;
- ბიბლიოთეკების ხელშეწყობა კოლექციებისა და საარქივო მასალების გაციფრულების, ინტერნეტბიბლიოთეკების განვითარების პროცესში, რაც გაზრდის სხვადასხვა მასალაზე საზოგადოების ხელმისაწვდომობას და ხელს შეუწყობს ბიბლიოთეკების ონლაინსასწავლო ცენტრებად ჩამოყალიბებას;
- თანამედროვეობის მოთხოვნების შესაბამისად, ბიბლიოთეკების მრავალფუნქციურ დაწესებულებად ჩამოყალიბება სხვადასხვა პარტნიორ სტრუქტურებთან (მაგ.: საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა, სერვისების განვითარების სააგენტო, პრეზიდენტის ადმინისტრაცია, მუნიციპალიტეტები, საბიბლიოთეკო ასოციაცია და სხვ.) თანამშრომლობის გზით, რაც, ბიბლიოთეკის ძირითად საქმიანობასთან ერთად, უზრუნველყოფს სასწავლო და საგანმანათლებლო საქმიანობას, სოციალიზაციას, [საჯარო მომსახურებათა](#) ხელმისაწვდომობას და სხვ.;
- ბიბლიოთეკების მხარდაჭერა კითხვის ჩვევის განვითარებისა და კითხვის პოპულარიზაციის პროგრამების შემუშავებაში, საზოგადოების განათლების ხელშეწყობის მიზნით;
- სხვადასხვა სახის ეროვნული ლიტერატურისა და მასალის (ხელნაწერები, მუსიკალური ჩანაწერები და ნოტები და სხვ.) ერთიანი საცავების შექმნა და მასზე საზოგადოების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;
- არქივებში კოლექციებისა და მასალების გაციფრულების ხელშეწყობა და სხვა მექანიზმების შემუშავება კულტურული ფასეულობების შენარჩუნებისა და დაცვის, მათზე ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით;
- არქივებსა და სახელმწიფო, საგანმანათლებლო, კვლევით თუ სხვა ტიპის ორგანიზაციებს შორის თანამშრომლობის გაღრმავების, ერთობლივი პროექტებისა და ღონისძიებების განხორციელების ხელშეწყობა, არქივებში დაცული კულტურული ფასეულობების, მასალების შესახებ ცნობიერების ამაღლებისა და მათი გამოყენების წახალისების მიზნით.

მუზეუმები

- მუზეუმების განვითარების მიზნით პროფესიული ცოდნისა და სამუზეუმო პრაქტიკის გაზიარება ადგილობრივი და საერთაშორისო თანამშრომლობით და მუზეუმების კადრების გადამზადების პროგრამების შემუშავება (აუდიტორიის განვითარება, უცხოური

ენა, პარტნიორობისა და ფონდების მოძიება, სპეციალურ საჭიროებათა მქონე ჯგუფებთან ურთიერთობა, სტრატეგიული დაგეგმვა, მარკეტინგი და სხვ.);

- მუზეუმების პოპულარიზაციის მიზნით ახალი ინიციატივების დანერგვა (მაგ.: ღამე მუზეუმში, ღია კარის დღე, მუზეუმი სკოლაში და სხვ.);
- საქართველოს ერთიანი სამუზეუმო ფონდის დაცვის და შევსების მხარდაჭერა კულტურული ფასეულობების, მათ შორის, ექსპონატების, არტეფაქტების, გადარჩენისა და ქვეყნიდან გადინების თავიდან აცილების მიზნით;
- მუზეუმების წახალისება ახალი ტექნოლოგიების, ინოვაციური მეთოდების, ინტერაქტიული ელექტრონული მომსახურების, მრავალფეროვანი პროგრამული აპლიკაციების განვითარებასა და გამოყენებაში, სხვა მუზეუმებთან, კულტურის სექტორის ინსტიტუტებთან, უნივერსიტეტებთან და ბიზნესსექტორთან თანამშრომლობის გზით;
- სამუზეუმო კოლექციების გაციფრულების და შესაბამისი ინტერნეტპლატფორმების საშუალებით ვირტუალური მუზეუმების შექმნა და განვითარება, კვლევის წახალისების, საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომობის გაზრდის, ვიზიტორთა მოზიდვის და საერთაშორისო პოპულარიზაციის მიზნით;
- მუზეუმის, როგორც საზოგადოებრივი სივრცის, საგანმანათლებლო-კვლევითი დაწესებულების განვითარების მხარდაჭერა, სხვადასხვა სახის პროგრამების, მათ შორის, საბავშვო თუ მოზარდთა პროგრამების შემუშავებისა და დანერგვის გზით;
- თემატური მუზეუმების დაარსებისა და განვითარების ხელშეწყობა;
- მუზეუმების მხარდაჭერა მაღალი დონის სარესტავრაციო ცენტრების შექმნასა და განვითარებაში;

ტრადიციული რეწვა

- ქართული ტრადიციული რეწვის განვითარებისა და საერთაშორისო ბაზარზე ინტეგრაციის ხელშეწყობა (მაგ.: საკანონმდებლო ინიციატივების შემუშავება, ოსტატთა გამოვლენა და ერთიანი საჯარო საინფორმაციო ელექტრონული ბაზის შექმნა, რეწვის სახელოსნოების განვითარება, შესაბამისი გამოცემების ხელშეწყობა, გამოფენებსა და ბაზრობებში მონაწილეობის მხარდაჭერა და სხვ.);
- საქართველოში არსებული რეწვის უძველესი ტექნოლოგიების კვლევისა და ცოცხალი და მივიწყებული ტრადიციების რესურსის გამოყენებით ეკონომიკურად მდგრადი მეწარმეობის განვითარების ხელშეწყობა;
- ტრადიციული რეწვის მაღალი ხარისხის პროდუქციის წარმოებისა და რეალიზაციისათვის ოსტატთა გადამზადების სხვადასხვა პროგრამის (მარკეტინგი, საავტორო უფლებების დაცვა და ა.შ.) შემუშავება და პროდუქციის სადისტრიბუციო ქსელის განვითარების ხელშეწყობა.

არქიტექტურა

- არქიტექტურის, როგორც სინთეზური დარგის, კულტურული, შემოქმედებითი და ესთეტიკური ღირებულების წარმოჩენა. ერთი მხრივ, მისი ინსტიტუციური და სამართლებრივი დამკვიდრება კულტურის სექტორში, მეორე მხრივ, მისი, როგორც კულტურული რესურსის, გათვალისწინება ეკონომიკურ და სამშენებლო პოლიტიკაში;
- სივრცითი მოწყობისა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ერთიანი პოლიტიკის შემუშავება – ინტეგრირებული კონსერვაციისა და ენერგოეფექტიანობის პრინციპების გათვალისწინება, გარემოს შესაფერისი თანამედროვე არქიტექტურის შექმნა და ახალი ტექნოლოგიების გამოყენება;
- კულტურულ ლანდშაფტში არქიტექტურული ჩარევის პროცესის „კარგი მმართველობის“ პრინციპების მიხედვით წარმართვა და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ექსპერტებისა და პროფესიონალების, ინტერესთა ჯგუფების²⁴ მონაწილეობის უზრუნველყოფა;
- სივრცითი დაგეგმარების, შესაბამისი ექსპერტიზისა და სტანდარტების, არქიტექტორთა ლიცენზირების საკითხების სამართლებრივი და ადმინისტრაციული რეგულირების გაუმჯობესება და კანონის აღსრულების გაძლიერება;
- არქიტექტურული ნაგებობების სტანდარტების გასაუმჯობესებლად კერძო სექტორის მოტივაციის ამაღლება და წახალისება (კონკურსის, დაჯილდოების და სხვა მექანიზმების გამოყენებით);
- ქართველი არქიტექტორების საერთაშორისო არქიტექტურულ ღონისძიებებსა თუ კონკურსებში მონაწილეობისა და უცხოურ არქიტექტურულ სააგენტოებში გამოცდილების მიღების მხარდაჭერა;

აუდიოვიზუალური სექტორი

- აუდიოვიზუალური პროდუქციის წარმოების, პოსტპროდუქციისა და დისტრიბუციისთვის საჭირო სხვადასხვა მომსახურებისა და პროფესიის განვითარება;
- აუდიოვიზუალური სექტორის საქმიანობის რეგულირების მექანიზმების (სალაროს შემოსავლების საჯაროობა, ასაკობრივი ცენზის განსაზღვრა, გახმოვანების ხარისხი და ა.შ.) შემუშავება საუკეთესო საერთაშორისო გამოცდილების (ევროკავშირის დირექტივა აუდიოვიზუალური მედიის სერვისების შესახებ²⁵) გათვალისწინებით;
- საქართველოს, როგორც კინოგადაღებისთვის მიმზიდველი ქვეყნის პოპულარიზაცია და საერთაშორისო კოპროდუქციების ხელშეწყობა, საჭირო ინფრასტრუქტურის განვითარების, საკანონმდებლო რეგულაციებისა და შეღავათების (მაგ: cash rebate, tax rebate, საკრედიტო შეღავათები, სადაზღვეო პაკეტი და ა.შ.) შემუშავების გზით;

²⁴ სამოქალაქო საზოგადოებაში არსებული ორგანიზაციები, რომლებიც ცდილობენ გავლენის მოხდენას სახელმწიფო პოლიტიკის მიმართულებაზე, ამასთან, არ აცხადებენ პრეტენზიას სახელმწიფო პოსტებზე. განასხვავებენ ჯგუფებს, რომლებიც თავიანთ ინტერესებს იცავენ (მაგ. პროფესიული კავშირები) და იმ ჯგუფებს, რომლებიც გარკვეული პოლიტიკური კურსის მხარდაჭერები არიან (მაგ., გარემოს დამცველები).

²⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A32010L0013&from=EN>

- ეროვნული სინემათეკის დაარსება კინომემკვიდრეობის შენარჩუნებისა და თავმოყრის, ქართული და მსოფლიო კინოხელოვნების ფართო საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომობის მიზნით;
- კინოჩვენებისთვის მულტიფუნქციური კულტურულ-საგანმანათლებლო სივრცეების და/ან შესაბამისი კინოდარბაზების, კინოჩვენების ალტერნატიული საშუალებების (მაგ.: მობილური კინოთეატრი) განვითარების ხელშეწყობა;
- აუდიოვიზუალურ სექტორში ვიზუალური და ხმოვანი ეფექტების მნიშვნელობიდან გამომდინარე, შესაბამისი ადამიანური და ტექნიკური რესურსის მობილიზება – სპეციალისტთა გადამზადების პროგრამებისა და წახალისების მექანიზმების შემუშავება, შესაბამისი სივრცეებისა და აღჭურვილობის ხელმისაწვდომობა და სხვ.;
- მულტიმედიისა და თამაშების ინდუსტრიის განვითარების ხელშეწყობა ახალი ბიზნესმოდელების შემუშავებისა და ვიდეოთამაშების ინდუსტრიის ინტერნაციონალიზაციის მექანიზმების (ონლაინპლატფორმები, საერთაშორისო ქსელები და სხვ.) გამარტივების გზით.

ღიზანინი

- პოლიტიკის განმსაზღვრელი პირების, ბიზნესსექტორის და ფართო საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ღიზანინის, როგორც ხელოვნების, ინოვაციის, ბიზნესის, შემოქმედებითობისა და ტექნოლოგიების დამაკავშირებელი ინტერდისციპლინური დარგის, მისი კულტურული, სოციალური, ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი ღირებულებების შესახებ;
- ღიზანინების, მკვლევარების, ტექნოლოგების, ინჟინრებისა და მეწარმეებისთვის ინტეგრირებული პლატფორმების შექმნა ერთობლივი ინოვაციური პროდუქტის განვითარების და რეალიზაციის მიზნით;
- ეროვნული ღიზანინის განვითარებისა და მისი საერთაშორისო პოპულარიზაციის მიზნით, სხვადასხვა სახის ღიზანინის (მაგ.: სივრცითი, მოდის, სამრეწველო და სხვ.) კომპანიების გაძლიერება და მათი საერთაშორისო კონკურენტუნარიანობის გაზრდა (მაგ.: ბიზნესუნარების განვითარება, ახალი ბიზნესმოდელების შემუშავება, ადგილობრივ და საერთაშორისო კონკურსებში მონაწილეობის, კლასტერებში გაერთიანების ხელშეწყობა, ღიზანინის და მოდის ფესტივალების ორგანიზების მხარდაჭერა და სხვ.);
- ღიზანინის სფეროში ეროვნული არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ტრადიციული ელემენტების, თემატიკის (მაგ.: ტრადიციული სამოსი, ორნამენტი, ჩუქურთმა, ნაქარგობა და სხვ.) კვლევისა და მათი ღიზანინის ინდუსტრიაში გამოყენების ხელშეწყობა.

ლიტერატურა და გამოცემლობა

- მოსახლეობაში, განსაკუთრებით ბავშვებში და მოზარდებში, კითხვის უნარ-ჩვევებისა და წიგნიერების განვითარებისა და ლიტერატურის პოპულარიზაციის მიზნით, სხვადასხვა

ორგანიზაციასთან (მაგ.: ეროვნული ბიბლიოთეკა, მწერალთა სახლი, ლიტერატურის მუზეუმი, სერვისების განვითარების სააგენტო და სხვ.) თანამშრომლობა და სპეციალური პროექტებისა და ღონისძიებების (მაგ.: შემოქმედებითი სადამოები, ლიტერატურული კონკურსები, წიგნის ფესტივალები, მოძრავი ბიბლიოთეკები, მწერლებთან შეხვედრები და ა.შ.) მხარდაჭერა;

- ეროვნული ლიტერატურის, მათ შორის ლიტერატურული მემკვიდრეობის დაცვისა და განვითარების მიზნით, ახალი ნაწარმოებების შექმნის, გამოცემის, სხვადასხვა ენაზე თარგმნისა და ხელმისაწვდომობისათვის ხელსაყრელი პირობებისა და მექანიზმების შექმნა. ქართველი მწერლებისთვის სარეზიდენციო პროგრამების დანერგვა;
- ქართული ლიტერატურის განვითარებისა და საერთაშორისო პოპულარიზაციის მიზნით, საერთაშორისო ღონისძიებებში, მათ შორის, ფესტივალებში, გამოფენებსა და კონკურსებში მონაწილეობის მხარდაჭერა (მაგ.: ფრანკფურტის წიგნის საერთაშორისო ბაზრობა²⁶);
- შემოქმედებითი წერის სწავლების მხარდაჭერა განათლების ყველა საფეხურზე და ლიტერატურათმცოდნეობისა და ლიტერატურული კრიტიკის განვითარების წახალისება;
- საბავშვო ლიტერატურის (მათ შორის, ილუსტრირებული, ინტერაქტიული ლიტერატურის და სხვა) განვითარების ხელშეწყობა დაფინანსების სპეციალური მექანიზმების (სპეციალური პროექტები, კონკურსები და ა. შ.) საშუალებით;
- ქართული ლიტერატურის სხვა ენებზე და უცხოური ლიტერატურის ქართულად თარგმნის ხელშეწყობა, ქართული ლიტერატურის უცხოურ ენებზე მთარგმნელთა გადამზადება და მთარგმნელთა პროფესიული ქსელების განვითარება;
- წიგნის გავრცელების ქსელის განვითარების მიზნით, ადგილობრივი ბაზრის შესწავლა და საერთაშორისო საუკეთესო გამოცდილების შესაბამისად, წიგნის ხარისხის კონტროლისა და გამომცემლობების და დისტრიბუტორების წახალისების მექანიზმების შემუშავება;
- გამომცემლობების ხელშეწყობის მიზნით სხვადასხვა სახის ლიტერატურის, მათ შორის, კულტურის, სამეცნიერო და ტექნიკური ლიტერატურის გამოცემისა და გავრცელების ხელშეწყობა;
- ელექტრონული წიგნის განვითარების, მისი გავრცელებისა და პოპულარიზაციის მიზნით, შესაბამისი გადამზადების პროგრამების შემუშავება, ინოვაციური მიდგომებისა და ახალი ტექნოლოგიების გათვალისწინებით.

მუხიკა

- სამუსიკო განათლების სფეროს სამართლებრივი და ადმინისტრაციული რეგულირების დახვეწა სამუსიკო განათლების უწყვეტი და თანმიმდევრული სისტემის შექმნის მიზნით, რაც უზრუნველყოფს, ზოგადი განათლების პარალელურად, პროფესიული საშემსრულებლო უნარებისა და აზროვნების ჩამოყალიბებას, დაოსტატებას განათლების საბაზისო საფეხურიდან უმაღლესი განათლების საფეხურის ჩათვლით; სწავლების ხარისხის გაუმჯობესება (სასწავლო სტანდარტებისა და სწავლების მეთოდოლოგიის

²⁶ 2018 წელს, საქართველო არის ფრანკფურტის წიგნის საერთაშორისო ბაზრობის საპატიო სტუმარი.

დადგენა, მათი პრაქტიკაში დანერგვის ხელშეწყობა, განსაკუთრებით, რეგიონებში და სხვ.);

- სამუსიკო საგანმანათლებლო დაწესებულებებში შესაბამისი სასწავლო გარემოს (საკრავები, სასწავლო მასალები, ნოტები, და ა.შ.) განვითარების ხელშეწყობა;
- ეროვნული პროფესიული საშემსრულებლო და საკომპოზიტორო შემოქმედებითი მემკვიდრეობის შეგროვების, აღნუსხვის, გამოქვეყნებისა და პოპულარიზაციის ხელშეწყობა;
- ეროვნულ კომპოზიტორთა შემოქმედებითი საქმიანობის ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია (მაგ.: სახელმწიფო მუსიკალური კოლექტივების რეპერტუარში თანამედროვე ქართველი კომპოზიტორების ახალი, შეუსრულებელი ნაწარმოების გათვალისწინების, მუსიკალური კრიტიკის წახალისება, თემატური კონკურსების გამოცხადება საუკეთესო ახალი მუსიკალური ნაწარმოების გამოსავლენად და სხვ.);
- ეროვნულ კომპოზიტორთა და მუსიკოს-შემსრულებელთა პროფესიული განვითარების მიზნით მუსიკის სფეროში, განსაკუთრებით კლასიკურ მუსიკაში, სხვადასხვა ღონისძიების, ფესტივალის, კონკურსის, მასტერკლასის ჩატარების, ასევე, საერთაშორისო ღონისძიებებში (კონკურსები, ფესტივალები, ბაზრობები, რეზიდენციები და სხვ.) ქართველი მუსიკოსების მონაწილეობის მხარდაჭერა;
- მუსიკალური ინდუსტრიის (საგამომცემლო, ხმის ჩამწერი, საპროდიუსერო კომპანიების, სადისტრიბუციო ქსელის და სხვ.) განვითარების ხელშეწყობა (მაგ.: ახალი ბიზნესმოდელების, ახალი ტექნოლოგიების, შესაბამისი პროფესიებისა და მომსახურებების განვითარება, ქსელებსა და კლასტერებში გაერთიანებისა და კოპროდუქციის მხარდაჭერა, ინტელექტუალური საკუთრების დაცვის გამკაცრება, საშელავათო მექანიზმების შემუშავება და სხვ.).

სადადგმო და სანახაობითი ხელოვნება

- სადადგმო და სანახაობით ხელოვნებაში საკანონმდებლო-მარეგულირებელი ჩარჩოს სრულყოფა, სფეროს ეფექტური მართვისა და ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით;
- ეროვნული დრამატურგიის განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია (მაგ.: სახელმწიფო თეატრების რეპერტუარში თანამედროვე ქართველ დრამატურგთა ახალი ნაწარმოებების გათვალისწინება, თემატური კონკურსების გამოცხადება საუკეთესო ახალი პიესის გამოსავლენად, თეატრალური კრიტიკის წახალისება, და სხვ.);
- სადადგმო და სანახაობით ხელოვნების სფეროში პროფესიული განვითარების მიზნით სხვადასხვა ღონისძიების, ფესტივალის, მასტერკლასის ჩატარების, ასევე, საერთაშორისო ღონისძიებებში (კონკურსები, ფესტივალები, რეზიდენციები და სხვ.) ქართველი მსახიობების, რეჟისორების, დრამატურგების, ქორეოგრაფების და სხვ. მონაწილეობის მხარდაჭერა;
- ქორეოგრაფიული განათლების უწყვეტი და თანმიმდევრული სისტემის განვითარებისა და ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით სასწავლო სტანდარტებისა და სწავლების მეთოდოლოგიების დახვეწა, პედაგოგთა ლიცენზირების და სერტიფიცირების სტანდარტების სამართლებრივი და ადმინისტრაციული რეგულირების გაუმჯობესება;

- ქორეოგრაფიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში სასწავლო გარემოს (სასწავლო ინვენტარი და მასალები) განვითარების ხელშეწყობა;
- საცირკო ხელოვნების განვითარების ხელშეწყობა, პროფესიული განათლების სისტემაში საცირკო განათლების გათვალისწინებითა და შესაბამისი ინფრასტრუქტურის ხელმისაწვდომობით.

სახპოთი ხელოვნება

- სამხატვრო განათლების ეფექტური სისტემის განვითარებისა და ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით, სამხატვრო განათლების სფეროს სამართლებრივი და ადმინისტრაციული რეგულირების დახვეწა, სასწავლო სტანდარტებისა და სწავლების მეთოდების დადგენა და სხვ.;
- სამხატვრო საგანმანათლებლო დაწესებულებების განვითარების (სამხატვრო ინვენტარით, სასწავლო მასალებით და ა.შ. უზრუნველყოფა) ხელშეწყობა;
- სამხატვრო სკოლების სისტემის შექმნა და დახვეწა პროფესიული უნარებისა და აზროვნების განვითარების, დაოსტატების მიზნით;
- ხელოვანთა წახალისების მიზნით შესაბამისი მექანიზმების შემუშავება (მაგ.: თემატური პროექტების, კონკურსების მხარდაჭერა, დაჯილდოება და ა.შ.);
- გალერეის თანამშრომელთა, კურატორთა და ხელოვნების კონსულტანტთათვის ბიზნესუნარებისა და ბიზნესმოდელების განვითარების ხელშეწყობა, სახვითი ხელოვნების პოპულარიზაციისა და ჯანსაღი შიდა ბაზრის განვითარების მიზნით;
- სახვითი ხელოვნების რეზიდენციებისა და გალერეების განვითარების, პერიოდული ღონისძიებების ჩატარების, საერთაშორისო პროექტებში მონაწილეობის ხელშეწყობა საერთაშორისო ხელოვანებისა და კურატორებისთვის მიმზიდველი გარემოს შექმნის მიზნით;
- შესაბამისი მულტიფუნქციური კულტურის ინფრასტრუქტურის – თანამედროვე ხელოვნების მუზეუმის შექმნა სახვითი ხელოვნების დაცვის, წარმოჩენისა და ხელოვანთა ადგილობრივი და საერთაშორისო პოპულარიზაციის მიზნით;

მედიკა და მაუწყებლობა

- მედიის პოტენციალის გამოყენება კულტურის, კულტურული მრავალფეროვნებისა და კულტურათაშორისი დიალოგის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიზნით;
- შესაბამისი სამართლებრივი რეგულირების გაუმჯობესება და მექანიზმების შემუშავება, კულტურის მედიასაშუალებების (მათ შორის, კულტურის არხი, ონლაინ-გამოცემა, ბლოგი და ა.შ.) დაფუძნებისა და განვითარების, რეგიონულ, კერძო კომერციულ და არაკომერციულ მედიასაშუალებებში კულტურისმიერი პროდუქტის შექმნის, კულტურის აქტიური გაშუქების წახალისებისა და ხელშეწყობის მიზნით;

- შესაბამისი მექანიზმების (მაგ.: ფინანსური მხარდაჭერა კინოწარმოებაში, სატელევიზიო და რადიოსპექტაკლებისა და ტელეფილმების წარმოება) შემუშავება საზოგადოებრივი მაუწყებლების მიერ კულტურისმიერი პროდუქტის შექმნისა და გავრცელების მიზნით;
- ეთნიკური უმცირესობებისთვის კულტურის შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით საზოგადოებრივი მაუწყებლის სპეციალური პროგრამების შემუშავება, როგორც სახელმწიფო, ისე მათ მშობლიურ ენაზე;
- უმაღლესი სასწავლებლების მხარდაჭერა კულტურის ჟურნალისტიკის პროგრამების განვითარებაში და ჟურნალისტთა გადამზადების ადგილობრივ და საერთაშორისო პროგრამებში მონაწილეობის ხელშეწყობა;
- პროფესიული კრიტიკის განვითარების მხარდაჭერა კულტურული ცხოვრების ანალიზის მიზნით, რაც ხელს შეუწყობს საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებას და კულტურის მუშაკებს შესთავაზებს საკუთარი შემოქმედების შეფასების შესაძლებლობას.

თავი IV: სტრატეგიის განხორციელება

1. მონიტორინგი და შეფასება

საქართველოს კულტურის სტრატეგია ათწლიანია, საჭიროების შემთხვევაში, ექვემდებარება ყოველწლიურ გადახედვას და განახლებას დასახული მიზნების განსახორციელებლად. სტრატეგიის განახლების საფუძველი იქნება კულტურის სექტორის ყველა დაინტერესებულ მხარესთან კონსულტაციების შედეგად გამოკვეთილი ალტერნატიული ხედვა და მიღებული გადაწყვეტილებები.

კულტურის სტრატეგიის დოკუმენტის დამტკიცების შემდგომ, შემუშავდება მისი განხორციელების ერთწლიანი სამოქმედო გეგმა. ყოველი წლის ბოლოს მოხდება სამოქმედო გეგმის შეფასება და შემდგომი წლის სამოქმედო გეგმაში აქტივობების განახლება.

კულტურის სტრატეგიის განხორციელების კოორდინაციაზე, მონიტორინგსა და შეფასებაზე პასუხისმგებელია საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო, რომელიც ყოველწლიურად აწარმოებს აღნიშნული სტრატეგიის ფარგლებში განხორციელებულ ცვლილებებზე დაკვირვებასა და შედეგების შეფასებას. სტრატეგიის ფარგლებში განსაზღვრული ამოცანების განხორციელების მექანიზმის – სამოქმედო გეგმის მონიტორინგის ანგარიშის წარდგენა მოხდება წელიწადში ორჯერ.

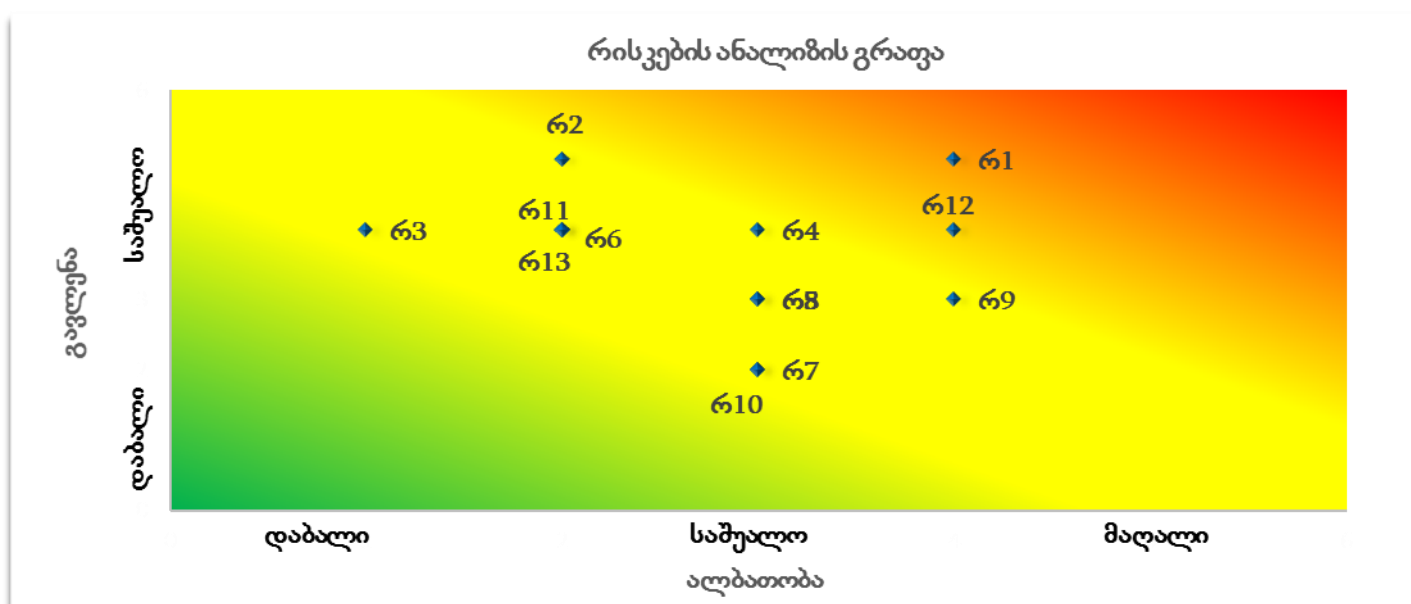
საზოგადოებრივი ჩართულობის უზრუნველსაყოფად, სამინისტროს ინიცირებით შეიქმნება „სტრატეგიის მონიტორინგის ჯგუფი“, რომელიც სამინისტროსთან ერთად აწარმოებს მონიტორინგს სტრატეგიით გათვალისწინებული ამოცანების შესრულებაზე და, საჭიროების შემთხვევაში, შეიმუშავებს რეკომენდაციებს. ჯგუფის წევრები შეირჩევა როტაციული პრინციპით.

სტრატეგიის განხორციელების პროცესის შუალედურ (2020 წლისათვის) და დასკვნით ფაზებში (2025 წლისთვის) მიღწეული შედეგების შესაფასებლად, მომზადდება სტრატეგიის განხორციელების შუალედური და საბოლოო ანგარიშები.

ეროვნული სტრატეგიის საფუძველზე, საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო რეგულარულად იმუშავებს სამთავრობო უწყებებთან და მუნიციპალიტეტებთან, საჯარო პოლიტიკის სხვადასხვა დოკუმენტის კულტურის სტრატეგიასთან ჰარმონიზაციისა და სინერგიის მიზნით.

2. რისკების ანალიზი

გრაფა N1

სადაც,

ცხრილი N1 - საფრთხის ალბათობა/გავლენა

საფრთხის ალბათობა (1-5)		საფრთხის გავლენა (1-5)	
კოეფიციენტი	მნიშვნელობა	ქულა	მნიშვნელობა
1	ალბათობა ძალიან მცირეა	1	სტრატეგიის განხორციელების პროცესისთვის მიყენებული ზიანი ძალიან დაბალია
2	ალბათობა ნაკლებად სავარაუდოა	2	სტრატეგიის განხორციელების პროცესისთვის მიყენებული ზიანი დაბალია
3	ალბათობა 50%-ია	3	სტრატეგიის განხორციელების პროცესისთვის მიყენებული ზიანი საშუალოა
4	ალბათობა სავარაუდოა	4	სტრატეგიის განხორციელების პროცესისთვის მიყენებული ზიანი მაღალია
5	ალბათობა 100%-ია	5	სტრატეგიის განხორციელების პროცესისთვის მიყენებული ზიანი ძალიან მაღალია

ა) საფრთხის ალბათობა – რამდენად მაღალია ალბათობა იმისა, რომ კონკრეტული მოვლენა მოხდება. ალბათობა ფასდება კოეფიციენტით 1-დან 5-მდე;

ბ) საფრთხის გავლენა – რამდენად მნიშვნელოვანია მოვლენის უარყოფითი გავლენა კონკრეტულ პროცესზე. გავლენა ფასდება ქულით 1-დან 5-მდე;

ალბათობისა და გავლენის ქულების ნამრავლის შედეგად ვიღებთ შეწონილ რისკს. შეწონილი რისკის მაჩვენებელი მერყეობს 1-დან 25 ქულამდე.

ცხრილი N2- რისკების ანალიზი [საფრთხის ალბათობა * საფრთხის გავლენა = რისკი]

რისკის ტიპი*	რისკი ს N	საფრთხე	ალბათობა (1-5)	გავლენა (1-5)	შეწონილი რისკი (1-25)	შედეგის ქმედება
პოლიტიკური	რ1	სახელმწიფო ბიუჯეტის დაგეგმვის პროცესში კულტურის საკითხების ნაკლებპრიორიტეტულობა	4	5	20	რისკის შემცირება/გაზიარება
	რ2	მნიშვნელოვანი პოლიტიკური ცვლილებები და შესაბამისად სტრატეგიის წინასწარგანსაზღვრული პროცესის შეცვლა/შეფერხება	2	5	10	რისკის შემცირება/გაზიარება
	რ3	საკანონმდებლო ხელისუფლების წარმომადგენელთა წინააღმდეგობა დოკუმენტით განსაზღვრულ პრიორიტეტებთან მიმართებაში	1	4	4	რისკის გაზიარება/შემცირება
	რ4	აღმასრულებელი ხელისუფლების წარმომადგენელი უწყებების წინააღმდეგობა დოკუმენტით განსაზღვრულ პრიორიტეტებთან მიმართებაში	3	4	12	რისკის გაზიარება/შემცირება
	რ5	დაინტერესებული მხარეების, ინტერესთა ჯგუფების პოლიტიკური წინააღმდეგობა დოკუმენტით განსაზღვრულ პრიორიტეტებთან მიმართებაში	3	3	6	რისკის გაზიარება/შემცირება
არასასურველი გვერდითი ეფექტები	რ6	სტრატეგიით გათვალისწინებული მიზნებისა და ამოცანების შესრულების პროცესში, საზოგადოების ნაწილის, კონკრეტული სამიზნე ჯგუფების ინტერესებზე უარყოფითი ზეგავლენა (მაგ.: საავტორო უფლებების დაცვის საკითხების გამკაცრება, ძეგლებზე ჩასატარებელი სამუშაოს პროცედურათა გამკაცრება და ა.შ.)	2	4	8	რისკის გაზიარება
ინსტრუმენტული	რ7	სტრატეგიის განხორციელებაში ჩართული ორგანიზაციების და შესაბამისი პროცედურების აღსრულებისთვის საჭირო ინსტანციათა სიმრავლე	3	2	6	რისკის შემცირება
	რ8	სტრატეგიის განხორციელებაში ჩართულ ორგანიზაციათა არაეფექტურობა, მართვის მოძველებული სტილი და ბიუროკრატიული მექანიზმების სირთულე	3	3	9	რისკის შემცირება
	რ9	სტრატეგიის განხორციელებაში ჩართულ ორგანიზაციათა ადამიანური რესურსების სიმცირე ან/და კვალიფიკაციის ნაკლებობა	4	3	12	რისკის შემცირება
	რ10	სტრატეგიის განხორციელებაში ჩართულ ორგანიზაციათა ტექნიკური რესურსების გაუმართაობა და სიმწირე	3	2	6	რისკის შემცირება
ოპერაციული	რ11	სტრატეგიით განსაზღვრულ ამოცანათა შესრულებისთვის საჭირო აქტივობების მაღალი საფასური	2	4	8	რისკის მიღება
	რ12	სტრატეგიით განსაზღვრულ ამოცანათა შესრულებისთვის საჭირო საკანონმდებლო ცვლილებების რაოდენობა და სირთულე	4	4	16	რისკის მიღება
ეკონომიკური სტაბილურობის	რ13	ეკონომიკური რყევები და ბიუჯეტის დეფიციტი	2	4	8	რისკის მიღება

***რისკის ტიპი:**

ა) პოლიტიკური: პოლიტიკური რისკების ჯგუფს მიეკუთვნება ისეთი რისკები, რომლებიც შესაძლოა წარმოიშვას საჯარო პოლიტიკის ციკლში, როგორც გადაწყვეტილების მიღების, ისე კონკრეტული ქმედების განხორციელების პროცესში. აღნიშნული რისკების წარმოშობაზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ზოგადი პოლიტიკური პროცესები, საზოგადოების განწყობა, აქედან გამომდინარე, გასათვალისწინებელია რაციონალური არჩევანის თეორიის²⁷ ასპექტები და მნიშვნელოვანია დაინტერესებული მხარეების ანალიზის ჩატარება;

ბ) არასასურველი გვერდითი ეფექტები: შესაბამისი რეფორმა შესაძლოა საკმაოდ ხისტად ეხებოდეს საზოგადოების შეხედულებებს, მათ მიერ დაგროვილ გამოცდილებას რომელიმე საკითხის მიმართ. ასეთი შეიძლება იყოს მაგალითად საავტორო უფლებების საკითხები. კანონის გამკაცრებას, მისი აღსრულების გაძლიერებას შესაძლოა ჰქონდეს არასასურველი გვერდითი ეფექტი ფართო საზოგადოებაზე, რადგანაც მათ შეეზღუდებათ თავისუფალი წვდომა შესაბამის პროდუქტზე;

გ) ინსტრუმენტული: ინსტრუმენტული რისკები ეხება სტრატეგიის განხორციელების პროცესში ჩართულ ორგანიზაციათა სიმრავლეს და შესაბამისი ადამიანური თუ ტექნიკური რესურსის სისუსტეს;

დ) ოპერაციული: ოპერაციული რისკების კატეგორიაში ხვდება იმ ამოცანებთან დაკავშირებული რისკები, რომელთა განხორციელებაც საჭიროებს განსაკუთრებულ, კომპლექსურ მიდგომას, მნიშვნელოვანი და მრავალრიცხოვანი ცვლილებების განხორციელებას ან/და აქვს მაღალი საფასური. მაგ.: კონკრეტული საკანონმდებლო ცვლილების მიღება, შესაძლოა მოითხოვდეს პარალელურად რამდენიმე საკანონმდებლო აქტში ცვლილების განხორციელებას;

ე) ეკონომიკური სტაბილურობის: აღნიშნული რისკები დაკავშირებულია გარე ფაქტორებთან, რომლებიც შესაძლოა იყოს ქვეყანაში არსებული ზოგადი ეკონომიკური ფონი, ეკონომიკური კრიზისები და ა.შ.

**** საპასუხო ქმედებები:**

ა) რისკის შემცირება: რისკის შემცირება გულისხმობს სტრატეგიის განხორციელების პროცესში ისეთი აქტივობების ჩატარებას, რომლებიც შეამცირებენ რისკის ალბათობას და მის გავლენას სტრატეგიის წინასწარგანსაზღვრული პროცესის მიმდინარეობაზე. მაგ.: რისკის

²⁷ თეორია, რომელიც სოციალური სისტემისა და კოლექტივის ინტერესებს უგულვებელყოფს და ამოსავლად ინდივიდის კერძო ინტერესებს აცხადებს (ჯ. კოლემანი, ჯ. ელსტერი, მ. ჰოლისი, ჯ. გოლდსორპი). იგი აღიარებს, რომ ინდივიდები რაციონალურად მოქმედებენ კერძო სიტუაციაში პირადი სარგებლობის (მოგების) მაქსიმალური გაზრდის უზრუნველსაყოფად და დანაკარგების მინიმუმამდე შესამცირებლად. ყოველ ინდივიდს აქვს საკუთარი უპირატესობების სკალა და ამის შესაბამისად აკეთებს მისთვის ყველაზე სასურველ არჩევანს.

შემცირებისთვის მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტია ცნობიერების ამაღლების კამპანიის ჩატარება, გადამზადების პროგრამების განხორციელება და ა.შ.;

ბ) რისკის გაზიარება: რისკის გაზიარება გულისხმობს კონკრეტული ქმედების, რეფორმის განხორციელების პროცესში სტრატეგიისა და მასში ასახული ამოცანების მხარდამჭერი ჯგუფების გავლენის მოშველიებას ან/და პასუხისმგებლობის გადანაწილებას. მაგ.: კონკრეტული სამიზნე ჯგუფისთვის მტკივნეული გადაწყვეტილების მიღებისას, პროცესის ადვოკატირება უნდა მოახდინონ აღნიშნული გადაწყვეტილების მომხრე ჯგუფებმა; ასევე, მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტია სხვა ორგანიზაციასთან ერთობლივი პროგრამის, ინიციატივის განხორციელება, და შესაბამისად, პასუხისმგებლობის/სარგებლის განაწილება;

გ) რისკის მიღება: რისკის მიღება გულისხმობს, შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღებას უპირობოდ, იქიდან გამომდინარე, რომ კონკრეტული ამოცანის შესრულების სარგებლიანობა მნიშვნელოვანწილად აღემატება შესაბამისი რისკის მიერ მიყენებულ ზიანს/დანახარჯს. მიუხედავად იმისა, არსებობს თუ არა რაიმე კონკრეტული ქმედება აღნიშნული რისკის შესამცირებლად, გადაწყვეტილება მაინც უნდა იქნეს მიღებული. მაგ.: მნიშვნელოვანია და აუცილებლად უნდა განხორციელდეს საკანონმდებლო ცვლილებები, მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული პროცესი შესაძლოა იყოს კომპლექსური, რთული და მოითხოვდეს, პარალელურად, რამდენიმე დაკავშირებულ საკანონმდებლო აქტში ცვლილებას.

ღანართი N1 - ტერმინთა განმარტება

არაფორმალური განათლება – ინდივიდუალური და სოციალური განათლების ნებისმიერი დაგეგმილი, ნებაყოფლობითი პროგრამა, რომელიც არ არის ფორმალური სასწავლო პროგრამების ნაწილი და მიზნად ისახავს კომპეტენციების (ცოდნის, უნარ-ჩვევებისა და დამოკიდებულებების) განვითარებას;

არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობა - იუნესკოს მიხედვით, საზოგადოების, ცალკეული ჯგუფებისა და ზოგიერთ შემთხვევაში, კერძო პირების მიერ მათი კულტურული მემკვიდრეობის ნაწილად აღიარებული ადათ-წესები, წარმოდგენისა და გამოსახვის ფორმები, ცოდნა და ჩვევები – ასევე, მათთან დაკავშირებული ინსტრუმენტები, საგნები, არტეფაქტები და კულტურული სივრცეები. არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის სფეროებია: ზეპირი ტრადიციები და გამოხატვის ფორმები (ლეგენდა, იგავი, ზეპირი გადმოცემა,

თქმულება და ა.შ.), საშემსრულებლო ხელოვნება (სიმღერა, ცეკვა, სახიობა და ა.შ.), საზოგადოებრივი პრაქტიკები (თამაშობა, დღეობა, დღესასწაული, კულინარია და ა.შ.), გარესამყაროსთან დაკავშირებული გამოცდილება (ხალხური მედიცინა, ბუნების მოვლენებთან დაკავშირებული ადამ-წესები და ა.შ.), ხელოსნობის დარგები და ტექნიკები (ხალხური რეწვა: თექა, მეტალი, თიხა, ფარდაგი და ა.შ.);

კარგი მმართველობა – საჯარო მმართველობის კონცეფცია, რომლის ძირითადი მახასიათებლებია: სამოქალაქო ჩართულობა, კონსენსუსზე ორიენტაცია, კანონის უზენაესობის დაცვა, ეფექტურობა და ეფექტიანობა, ანგარიშვალდებულება, გამჭვირვალობა, სწრაფი რეაგირება, მიუკერძოებლობა და ინკლუზიურობა (გაეროს განმარტება);

კულტურის მუშაკი – ფიზიკური პირი, რომელიც კულტურის სფეროში საქმიანობს;

კულტურული ლანდშაფტი – ადამიანის ან ადამიანისა და ბუნების ერთობლივი ქმნილება, აგრეთვე, არქეოლოგიური ღირშესანიშნაობის შემცველი არეალი, რომელიც წარმოადგენს გამორჩეულ უნივერსალურ ფასეულობას, ისტორიის, ესთეტიკის, ეთნოლოგიისა და ანთროპოლოგიის თვალსაზრისით და კონკრეტული დამცავი რეჟიმის დასადგენად საჭიროებს ქვეყნის სივრცითი მოწყობის, ქალაქთმშენებლობის, გარემოსდაცვითი, ძეგლთა დაცვისა და კულტურის სტრატეგიების სინერგიას. ტერმინი დღეისთვის აერთიანებს ასევე ქალაქის ლანდშაფტს, ინდუსტრიულ და სხვა სამეწარმეო საქმიანობის შედეგად მიღებულ ლანდშაფტებს, თეატრალურ და სამუზეუმო ლანდშაფტებს და სხვ. (იუნესკოს კონვენცია მსოფლიო კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის დაცვის შესახებ. პარიზი, 1972 წ.; ევროსაბჭოს ე.წ. ლანდშაფტების ევროპული კონვენცია. ფლორენცია, 2000 წ.);

კულტურული სივრცე – კონკრეტული გეოგრაფიული არეალი, რომელიც დაკავშირებულია არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის პრაქტიკაში გამოყენებასთან და წარმოადგენს მისი არსებობისთვის აუცილებელ გარემოს. კულტურული სივრცე ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში საჭიროებს შეფასებას, რამაც შეიძლება წარმოშვას გარკვეული დამცავი რეჟიმის დაწესების აუცილებლობა. ასეთ კულტურულ სივრცეს ეწოდება „დაცული კულტურული სივრცე“;

კულტურული მემკვიდრეობის ზოგადი დამცავი ზონა – კულტურული მემკვიდრეობის ობიექტების ირგვლივ ან/და მათი გავრცელებისა თუ გავლენის არეალში კანონით დადგენილი წესით განსაზღვრული ტერიტორია, რომლის ფარგლებშიც მოქმედებს ექსპლუატაციის განსაკუთრებული რეჟიმი და რომლის დანიშნულებაც, მის საზღვრებში არსებული კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა არასასურველი ზეგავლენისაგან;

კულტურული მრავალფეროვნება – იუნესკოს განსაზღვრების თანახმად, კულტურული მრავალფეროვნება არის საზოგადოების სხვადასხვა ნაწილისა თუ სოციალური ჯგუფისთვის დამახასიათებელი განსხვავებული სულიერი, მატერიალური, ინტელექტუალური და ემოციური ნიშან-თვისებების ერთობლიობა. ტერმინი მოიცავს, აგრეთვე, ცხოვრების

განსხვავებული სტილის, ფასეულობათა სისტემების, ტრადიციების, აღმსარებლობისა და რწმენის მაღიარებელ ადამიანთა ერთად ცხოვრების უნარს;

რეგიონი – საქართველოს ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარე;

საჯარო მომსახურება – მომსახურება ან პროდუქტი, რომლის აუცილებლობას განაპირობებს საზოგადოებრივი დაკვეთა და რომლის მიწოდებაც მხოლოდ სახელმწიფოს პრეროგატივაა;

ქოლგა ორგანიზაცია – ინსტიტუცია ან ინსტიტუციათა გაერთიანება, რომელიც კოორდინაციას უწევს და აკონტროლებს კონკრეტული სფეროს საქმიანობასა და რესურსებს;

შემოქმედებითი ინდუსტრიები – სექტორი, რომელიც ახორციელებს მხატვრული და შემოქმედებითი ხასიათის პროდუქტისა და მომსახურების წარმოებასა და გავრცელებას, განურჩევლად მათი კომერციული ღირებულებისა, და სხვადასხვა ინდუსტრიულ საქმიანობას, რომელიც შემოქმედებით და მხატვრულ ძალისხმევას ემყარება, ან/და იყენებს კულტურას, როგორც რესურსს ინდუსტრიული პროდუქტის შექმნაში. სექტორი ხელოვნების ტრადიციულ დარგებსა და კულტურულ მემკვიდრეობასთან ერთად მოიცავს აუდიოვიზუალურ და საგამომცემლო სექტორს, დიზაინს, რეკლამას, მედიასა და მაუწყებლობას და სხვ. (სექტორი, ასევე, ცნობილია კულტურული და შემოქმედებითი ინდუსტრიების სახელით);

შემოქმედებითი ინკუბატორი – დაწესებულება, რომელშიც ერთიანდება ბიზნესინკუბატორისა და შემოქმედებითი სახელოსნოების ფუნქციები და რომლის ძირითადი მიზანი ბიზნეს და კულტურის სექტორის თანამშრომლობის შედეგად ინოვაციური პროდუქტის/მომსახურების წარმოება და მისი კომერციული შესაძლებლობის განვითარებაა. შემოქმედებითი ინკუბატორის მომსახურება არსებითად იგივეა, რაც ბიზნესინკუბატორის – ისინი შემოქმედებით ინდუსტრიებს, ხელოვნებს სთავაზობენ სივრცეებს და საოფისე აღჭურვილობას შეღავათიან ფასად; უზრუნველყოფენ კონსულტაციებსა და გადამზადების პროგრამებს პროექტების განვითარებისათვის.

დანართი N2 - სტრატეგიის შემუშავების პროცესი და მეთოდოლოგია

საქართველოს პრემიერ-მინისტრისა და ევროკავშირის აქტიური მხარდაჭერით, საჯარო მმართველობის რეფორმირების²⁸ კონტექსტში, საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრომ შეიმუშავა და 2015 წლის 30 იანვარს, საზოგადოებას წარუდგინა „საქართველოს კულტურის სტრატეგიის გზამკვლევი“²⁹. აღნიშნული დოკუმენტით განისაზღვრა სტრატეგიის შემუშავების პროცესი, ძირითადი მიმართულებები, პრინციპები, ვადები, გარემოებები და ხაზგასმით აღინიშნა ამ პროცესის წარმართვა „კარგი მმართველობის“ ძირითადი პრინციპების – გამჭვირვალობის, სამოქალაქო ჩართულობის, კანონის უზენაესობის გათვალისწინებით.

საკითხის ეფექტური ადმინისტრირების მიზნით, ასევე, საერთაშორისო საუკეთესო გამოცდილების გათვალისწინებითა და ა.შ.შ.-ს საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) რეკომენდაციით, კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროში შეიქმნა სტრატეგიის შემუშავებასა და მისი განხორციელების მონიტორინგზე პასუხისმგებელი სტრუქტურული ერთეული – კულტურის პოლიტიკის სამმართველო. სტრატეგიის შემუშავების პროცესის გამჭვირვალობისა და ინკლუზიურობის შესაბამისად, ღია შერჩევის წესით, ჩამოყალიბდა კულტურის სტრატეგიის საკოორდინაციო ჯგუფი³⁰. ამასთან ერთად, შეიქმნა კულტურის სამინისტროს შიდა საკოორდინაციო ჯგუფი, რომელიც დაკომპლექტდა სტრუქტურაში შემავალი დეპარტამენტების დირექტორებით. სტრატეგიის შემუშავების პროცესში სხვა სამთავრობო უწყებების ჩართვის, მათთან კოორდინაციის, ასევე, სხვა დარგობრივ პოლიტიკაში კულტურისა და შემოქმედების მნიშვნელოვანი როლის ხაზგასმის მიზნით, შეიქმნა უწყებათაშორისი კომისია და სამუშაო ჯგუფი.

პროცესის საჯაროობისთვის, სოციალურ ქსელში შეიქმნა ფეისბუქის გვერდი³¹ და სპეციალური ვებგვერდი³², რომელზეც განთავსდა სტრატეგიის შემუშავების პროცესში ჩატარებული ყველა შეხვედრის ოქმი და პროცესთან დაკავშირებული სხვა შესაბამისი ინფორმაცია. გამოცდილების გაზიარების მიზნით, კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრომ, შეხვედრები გამართა ევროკავშირის ქვეყნების წამყვან ექსპერტებთან, კულტურის მენეჯმენტისა და კულტურის პოლიტიკის მიმართულებით.

²⁸ „საჯარო მმართველობის რეფორმის გზამკვლევი 2020“;

„პოლიტიკის დაგეგმვის სისტემის რეფორმის სტრატეგია 2015-2017“ ;

²⁹ „საქართველოს კულტურის სტრატეგიის შემუშავების გზამკვლევი“;

³⁰ საკოორდინაციო ჯგუფი ჩამოყალიბდა ღია შერჩევის წესით, სტრატეგიის შემუშავების პროცესის გამჭვირვალობისა და ინკლუზიურობის შესაბამისად. საკოორდინაციო ჯგუფის შექმნის მიზანია სტრატეგიულ დოკუმენტზე მუშაობის პროცესში აქტიური მონაწილეობა, კულტურის პოლიტიკის სამმართველოს დახმარება ფართო საზოგადოებასთან კომუნიკაციასა და კულტურის სტრატეგიის დოკუმენტის შემუშავებაში;

³¹ „ერთად შევქმნათ კულტურის პოლიტიკა“;

³² „კულტურის სტრატეგიის ვებ-გვერდი“.

სტრატეგიის შემუშავების პროცესის პირველ ეტაპზე – კულტურის სფეროში არსებული პრობლემებისა და პრიორიტეტების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება – გამოყენებულ იქნა კვლევის თვისობრივი და რაოდენობრივი მეთოდები. ჩატარდა ფოკუს-ჯგუფები³³ – კულტურის სხვადასხვა დარგის წარმომადგენლებთან³⁴ გამართულ საჯარო შეხვედრებზე, დედაქალაქსა და რეგიონებში³⁵. 2015 წლის თებერვლიდან მაისამდე, გაიმართა 11 რეგიონული შეხვედრა, რომელშიც მონაწილეობა მიიღო 1128 მოქალაქემ, მაისიდან ივნისის ჩათვლით, გაიმართა 17 შეხვედრა თბილისში, კულტურის სხვადასხვა დარგის წარმომადგენელთან და მიზნობრივ ჯგუფთან, რომელშიც მონაწილეობა მიიღო 460-მა მოქალაქემ. შემუშავდა სპეციალური კითხვარი და ჩატარდა ინტერნეტგამოკითხვა³⁶. შესაბამისი ინფორმაციის შეგროვების მიზნით, ოფიციალური წერილები გაიგზავნა სხვადასხვა სამთავრობო უწყებაში, საგანმანათლებლო დაწესებულებაში, კულტურის სამინისტროს სისტემაში შემავალ ორგანიზაციაში, პოლიტიკურ პარტიასა და არასამთავრობო ორგანიზაციაში.

აღნიშნული კვლევის შედეგების ანალიზის საფუძველზე, გამოვლენილ იქნა პრობლემები და შემუშავდა ე.წ. პრობლემების ხე³⁷, განისაზღვრა ამ პრობლემათა გადაჭრის გზები და შესაბამისი ამოცანები.

სტრატეგიის შემუშავების მეორე ეტაპზე – ინფორმაციის ანალიზი – ზემოაღნიშნული წყაროების გარდა, მოხდა მეორადი წყაროების განხილვა, შესწავლილ იქნა პოლიტიკის დაგეგმვის სახელმძღვანელო დოკუმენტები, სხვა ქვეყნების კულტურის პოლიტიკის დოკუმენტები, კულტურის სტრატეგიებთან დაკავშირებული საერთაშორისო საუკეთესო გამოცდილება, საერთაშორისო კონვენციები, ანგარიშები, კვლევები და სხვა მასალები.

ზემოხსენებული კომპონენტების ანალიზი გახდა კულტურის სტრატეგიის ზოგადი ხედვის, მიზნებისა და ამოცანების განსაზღვრის საფუძველი, რომელიც აისახა კულტურის სტრატეგიის დოკუმენტის სამუშაო ვერსიაში.

სტრატეგიის შემუშავების მესამე, დასკვნით ეტაპზე – სტრატეგიის სამუშაო ვერსიის გასაჯაროება – გაიმართა დოკუმენტის საჯარო პრეზენტაცია, ჩატარდა 11 რეგიონული, (დაესწრო 1225 მოქალაქე) და 13 დარგობრივი (დაესწრო 178 მოქალაქე) შეხვედრა. დოკუმენტი გაზიარდა სამთავრობო უწყებებთან (26 უწყება), კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროში შემავალ სსიპ-ებთან (86 სსიპ-ი) და დაინტერესებულ მხარეებთან. ღიაობის, საჯაროობისა და გამჭვირვალობის პრინციპების შესაბამისად, დოკუმენტი განთავსდა ინტერნეტსივრცეში ფართო საზოგადოებისგან შენიშვნებისა და რეკომენდაციების მიღების მიზნით.

³³ [ჯგუფური ინტერვიუს სახეობა:](#)

³⁴ [შეხვედრები კულტურის სხვადასხვა დარგის წარმომადგენლებთან და მიზნობრივ ჯგუფებთან](#)

³⁵ [შეხვედრები რეგიონების წარმომადგენლებთან:](#)

³⁶ შემუშავებულ იქნა [კითხვარი](#), კულტურის სფეროს პრობლემებისა და პრიორიტეტების განსაზღვრის შესახებ, რომელიც გავრცელდა ელექტრონულად.

³⁷ [„პრობლემების ხე“.](#)

საზოგადოების ყველა ზემოაღნიშნული ჯგუფიდან მიღებული შენიშვნები და რეკომენდაციები, დიდწილად, აისახა სტრატეგიის დოკუმენტში.